

خبرنامه رسدنیك اقتصاد

شماره دوم / شهریور ۱۳۹۷
مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی حوزه

مدیریت حوزه های علمی
مرکز راهبری اقتصاد مقاومتی

فهرست

۲	فهرست
۴	الف) رصد جنگ اقتصادی در یک نگاه
۴	ب) فضای کلی اقتصاد کشور
۴	تحولات بازار ارز
۵	تحولات بازار طلا
۶	تحولات بازار مسکن
۶	تحولات شاخص قیمت‌ها (تورم)
۷	نحوات تولید داخلی
۷	افزایش قیمت خودروهای داخلی
۷	تحولات تجارت خارجی
۷	منفی شدن تراز تجاری بخش کشاورزی
۷	پرواقت ۳۱۲ میلیون دلار ارز یارانه ای به سفرهای خارجی
۸	ج) خطره‌های پیش‌رو در جنگ اقتصادی
۸	اول، آثار دور اول بازگشت تحریم‌ها
۹	اثرات تحریم بر بازارهای فلزات، اتومبیل و صنعت هوایی
۱۰	خطر هجوم مردم به بازارها کالاهای اساسی = خودتحریمی
۱۱	سوم، ماجرای FATF و لوایح مربوطه
۱۲	روشنگری درباره FATF
۱۶	چهارم خطرات بازار ثانویه ارز
۱۶	تشکیل بازار ثانویه ارز
۱۶	تعمیق بازار ثانویه
۱۷	د) فرصت‌های پیش‌رو در جنگ اقتصادی
۱۷	فرصت جنگ تجاری چین و آمریکا
۱۸	فرصت بحران ارزی ترکیه
۱۸	ه) رصد تحركات جبهه دشمن
۱۸	پیشنهاد ترامپ برای ملاقات بدون پیش شرط با رئیس جمهور ایران
۱۹	وزیر خارجه آمریکا: برای دیدار باید پیش شرط‌هایی داریم
۱۹	افزایش تعداد کارکنان میز تحریم ایران در وزارت خزانه‌داری آمریکا به ۳۸۰ نفر
۱۹	رایزنی برای کاهش صادرات نفت ایران
۲۰	ابراز تردید طراحان تحریم در مورد اثر بخشی آن
۲۰	ریچارد نفیو: ایران نفت نفروشد چرا باید در برجام بماند!
۲۰	واشنگتن‌پست: تحریم‌ها علیه ایران احتمالاً کارساز نشود
۲۱	و) رصد اقدامات جبهه خودی
۲۱	اول، مقام معظم رهبری: مذاکره نخواهیم کرد جنگی نخواهد شد
۲۱	دوم) تلاش مجلس برای وضع مالیات بر عایدی نامتعارف مسکن
۲۱	دوم، ناهماهنگی در پاسخ به درخواست ترامپ
۲۲	نامه انتقادی علی مطهری
۲۲	چاپ دوم روزنامه اصلاح طلب در استقبال از پیش شرط‌های یواشکی ترامپ

- ایران به درخواست مذاکره ترامپ چه پاسخی بدهد؟..... ۲۲
- مشکلات اقتصادی کنونی نتیجه اعتماد به پیشنهادات دشمن؛ نه تحریم ها..... ۲۳
- سوم، شکایت ایران از امریکا به دیوان دادگستری بین المللی..... ۲۳
- چرا شکایت به دیوان دادگستری بین المللی، آیا برجام بند حل اختلاف نداشت؟؟..... ۲۴
- چهارم، افزایش مطالبه‌گری از مسئولان..... ۲۴
- استضیاح وزیر کار و رفاه اجتماعی..... ۲۴
- اعلام وصول سوال از رییس جمهور..... ۲۵
- دستگیری ثبت سفارش کننده متخلف..... ۲۵
- مطالبه‌گری مراجع تقلید از مسئولان..... ۲۵
- مطالبه ائمه جمعه..... ۲۷
- پنجم، فعال شدن شبکه مویرگی مقابله با تحریم‌ها..... ۲۷
- ششم، برگزاری جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی..... ۲۸
- هفتم: نادیده گرفتن دستورات فرماندهی اقتصاد مقاومتی توسط سازمان برنامه و بودجه..... ۲۸
- ز) تحلیل‌ها و پیشنهادات رصدی..... ۲۹
- نامه ۳۸ اقتصاددان به رئیس جمهور که مورد توجه مقام معظم رهبری قرار گرفت..... ۲۹
- تشریح ابعاد بیانیه ۳۸ اقتصاد دان به رییس جمهور..... ۳۲
- واکنش‌ها به نامه ۳۸ اقتصاددانان..... ۳۶
- بیانیه ۵۰ نفر از اقتصاددانان وفادار به انقلاب اسلامی..... ۳۶
- هشدار نسبت به کودتای ارزی..... ۳۸
- اصل ۴۴ قانون اساسی تنها منافع گروه خاص را بازتاب می دهد..... ۳۹
- بانک‌ها تبدیل به غده سرطانی کشور شده‌اند..... ۳۹
- تحولات بازار ارز در راستای کودتای اقتصادی است/براندازی از درون نظام صورت می گیرد..... ۳۹
- امیدی به اقدامات دولت و مجلس ندارم..... ۳۹
- فقرا قربانیان چند جانبه اقتصاد هستند/ تحریم‌ها توجیه غارت و چپاول است..... ۳۹
- بازار ثانویه باید تعطیل شود..... ۴۰
- مصیبت‌های آزادسازی ارز به بهانه ایجاد بازار ثانویه..... ۴۰
- توهم تورم زا نبودن افزایش نرخ ارز..... ۴۱
- آثار منفی افزایش نرخ ارز در قالب سیاست ایجاد بازار ثانویه ارز..... ۴۲
- دلایل التهابات اخیر در بازار سکه و ارز..... ۴۲
- پیشنهاد جذاب نفتی ایران برای هند..... ۴۳
- مقابله با تحریم های نفتی با تغییر مدل فروش نفت..... ۴۳
- ح) پرونده‌های رصدی..... ۴۴
- رصد پرونده ثروت نعمت زاده وزیر سابق صنعت معدن و تجارت..... ۴۴
- ثروت هزار میلیارد تومانی..... ۴۵
- دهها شرکت خصوصی آقای وزیر!..... ۴۵
- لابی برای سودآوری در حوزه پتروشیمی..... ۴۶
- درخواست بخشش جریمه ۳ هزار میلیارد تومانی شرکت کره‌ای!..... ۴۷
- رانت ۲,۹ هزار میلیارد تومانی به یک تاجر کرمانشاهی..... ۴۷
- ح) خلاصه رصد جنگ اقتصادی..... ۵۱

روند نوسانات قیمت دلار از ۳۰ مرداد ۱۳۹۶ تا ۳۰ مرداد ۱۳۹۷

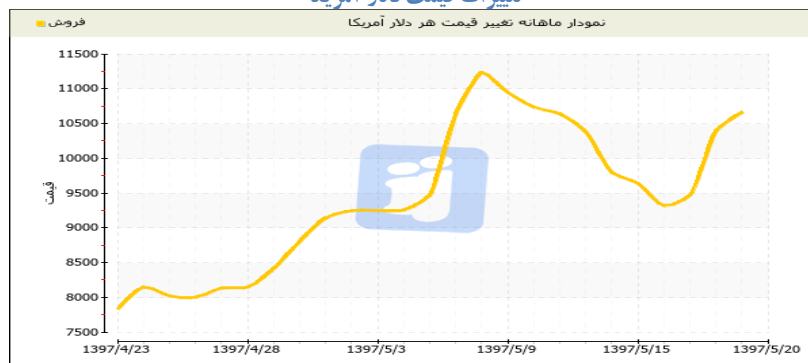

اما

پس از دو روز، این کاهش نرخ، جای خود را به رشد دوباره قیمت ارز داد و ارز در بازار آزاد که تا ۹۳۰۰ تومان هم رسیده بود دوباره به بالای ۱۰۰۰۰ تومان برگردد. برخی تحلیل‌ها بر این باورند که اشکال در نحوه اختصاص ارز در بازار ثانویه موجب این اختلاف گردیده است.

نمودار نشان دهنده تغییرات قیمت دلار در یک ماهه منتهی به ۲۰ مرداد ۱۳۹۷ می‌باشد. جهش قیمتی که از ۲۸ تیرماه قابل مشاهده است در اثر تبانی صرافی‌ها با پتروشیمی‌ها و روند کاهشی که از ۸ مرداد مشاهده می‌شود بر اثر اعلام رونمایی از بسته جدید ارزی دولت بوده است که تا ۱۷ مرداد ماه این کاهش ادامه داشته است.

تغییرات قیمت دلار آمریکا

با وجود اینکه تحلیل‌ها بر ادامه روند کاهشی نرخ ارز در بازار بعد از اتخاذ سیاست ارزی جدید دولت تاکید داشت، شاهد افزایش قیمت ارز در بازار بودیم. در خصوص دلایل افزایش قیمت ارز در بازار بعد از ۱۷ مرداد ماه تحلیل‌های مختلفی ارائه شده است. برخی ریشه افزایش قیمت کنونی را در افزایش تقاضای ارز را ناشی از افزایش تقاضای حفظ ارزش دارایی ارز دانسته‌اند.^۲ روزنامه دنیای اقتصاد در تحلیلی از چرایی این نوسانات بیان کرد: رشد قیمت‌ها در بازارهای مجاور مثل هرات و دبی، رفتار مبهم بانک مرکزی و ابهامات در چگونگی پوشش برخی فعالیت‌ها در بازار ثانویه ارز سبب افزایش قیمت در اولین روزهای تعمیق بازار ثانویه گردید. برخی تحلیل‌ها نیز، وجود تقاضای قاچاق برای درهم حواله‌ای، ترس فعالان از شفافیت فعالیت‌ها و اخذ مالیات از آنها در بازار ثانویه، و تلاش برای بالا بردن حاشیه بازار و زنده نگه داشتن سود در سفته‌بازی این بازار را از جمله عوامل بر شمرده‌اند.^۳

تحولات بازار طلا

در مردادماه بازار طلا و سکه نیز دچار تلاطم شد. نمودار زیر نشان دهنده نوسانات بازار سکه و طلا در یک ماهه منتهی به ۱۱ مرداد ماه است. همانطور که ملاحظه می‌شود نوسانات این بازار با نوسانات بازار ارز همسو است و متاثر از نوسانات آن بازار می‌باشد.

تغییرات قیمت سکه طلا طرح جدید

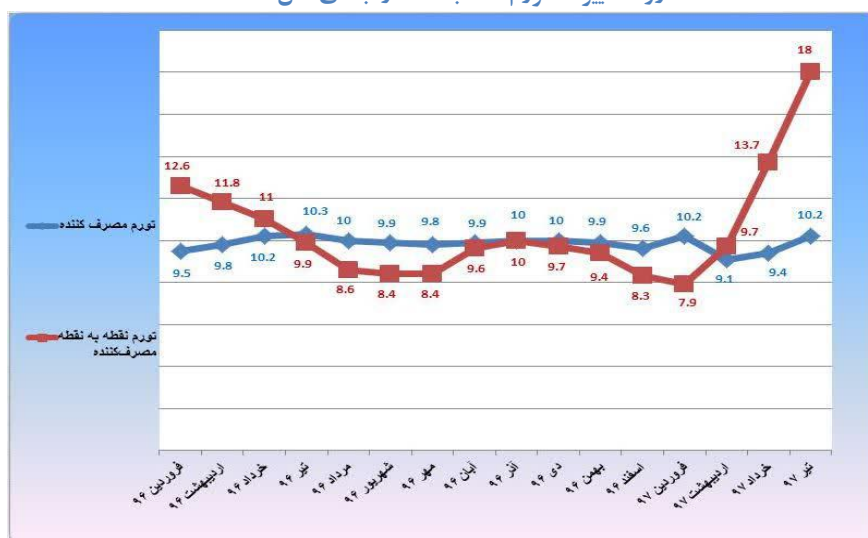
تحولات بازار مسکن

بازار مسکن تهران به عنوان شاخص سنجش بازار مسکن کشور، از سال گذشته تا کنون بیش از ۵۰٪ رشد قیمت را تجربه کرده است در حالی که این بازار از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ تنها ۱۶٪ افزایش قیمت داشته است. به اعتقاد کارشناسان ورود پول های سرگردان و پس انداز های بانکی به بخش مسکن و افزایش سوداگری در این بخش، از علل افزایش قیمت مسکن تهران می باشد. تقاضای مصرفی در حال حاضر در این بخش به حداقل رسیده و بیشتر تقاضای سرمایه ای در این بخش حاکم است.^۴

تحولات شاخص قیمت ها (تورم)

با توجه به اینکه شاخص تورم سالانه در پایان سال محاسبه می گردد، بررسی تحولات تورمی بر اساس شاخص تورم نقطه به نقطه امکان پذیر می باشد.

روند تغییرات تورم نقطه به نقطه از ابتدای سال ۱۳۹۶

رصد تحولات شاخص قیمت ها (تورم) نشان از افزایش شدید نرخ تورم در دوره جدید دارد که ناشی از افزایش نرخ ارز و تاثیر آن بر تولید داخلی می باشد. تحلیل های ارائه شده در این زمینه نیز موید این مساله هستند که اگر نرخ ارز کنترل نگردد تورم فزاینده ای در انتظار کشور است که سبب تعمیق رکود اقتصادی خواهد شد. دکتر بالسینی

نامرصد خانات اقتصاد

در این باره معتقد است: بررسی‌ها نشان می‌دهد که یک درصد افزایش در نرخ ارز به شرط ثبات سایر شرایط به طور متوسط موجب افزایش ۰,۴۱ درصدی شاخص قیمت، کاهش ۰,۱۶ درصدی تولید ناخالص داخلی و کاهش ۰,۴۹ درصدی اشتغال خواهد شد.^۵

تحولات تولید داخلی

با توجه به اینکه ۸۵٪ واردات کشور مربوط به کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای است با افزایش قیمت ارز شاهد افزایش قیمت تمام شده محصولات تولیدی داخل و در نتیجه تورم خواهیم بود. آن سوی افزایش قیمت تمام شده، کاهش تقاضای مصرف‌کنندگان و در نتیجه کاهش تولید و افزایش بیکاری است.

افزایش قیمت خودروهای داخلی

زمزمه‌هایی برای آزادسازی قیمت خودروهای داخلی به گوش می‌رسد، خودروسازان در ادامه سیاست افزایش سود از طریق افزایش قیمت، به بهانه افزایش قیمت ارز وارداتی به دنبال کسب مجوز آزادسازی قیمت محصولات از وزارت صمت هستند. از قرار معلوم وزارتخانه مربوطه نیز با این امر موافق است و تنها منتظر دستور رییس‌جمهور می‌باشد.^۶

تحولات تجارت خارجی

منفی شدن تراز تجاری بخش کشاورزی

وزن واردات محصولات کشاورزی دو میلیون و ۷۰۶ هزار تن بیشتر از صادرات است. بر اساس آمار رسمی منتشر شده از سوی وزارت جهاد کشاورزی، طی سه ماهه نخست امسال بالغ بر دو میلیون و ۱۸ هزار تن انواع محصولات کشاورزی به ارزش یک میلیارد و ۵۸۰ میلیون دلار صادر شده است و میزان واردات چهار میلیون و ۷۲۵ هزار تن به ارزشی بالغ بر دو میلیارد و ۵۴۱ میلیون دلار بوده است که با حسابی ساده می‌توان دریافت تراز بازرگانی بخش کشاورزی در این بازه زمانی منفی ۹۶۱ میلیون و ۲۶ هزار دلار و تراز وزنی این بخش منفی دو میلیون و ۷۰۶ هزار تن بوده است.

پرداخت ۳۱۲ میلیون دلار ارز یارانه‌ای به سفرهای خارجی

بر اساس گزارش‌های منتشر شده در طول ۲۱ فروردین ماه تا ۲۳ تیرماه که سیاست اختصاص ارز ارزان

قیمت به سفرهای خارجی در دستور کار بوده است، بانک مرکزی در مجموع معادل ۳۱۲ میلیون دلار ارز مسافرتی به هموطنانی که قصد مسافرت خارجی داشته‌اند اختصاص داده است.

اگر اختلاف قیمت ارز در بازار آزاد با قیمت ارز یارانه‌ای را به طور میانگین در حدود ۴ هزار تومان در نظر بگیریم، در طول سه ماه مذکور بیش از ۱۲۰۰ میلیارد تومان یارانه به

سفرهای خارجی اختصاص یافته است که عمدتاً مورد استفاده اقشار متوسط و مرفه جامعه قرار گرفته است.

خطرهای پیش‌رو در جنگ اقتصادی

اول، آثار دور اول بازگشت تحریم‌ها

آمریکا تحریم‌های خود علیه ایران را در دو مرحله از سر می‌گیرد. در بخش اول محدودیت‌ها شامل بخش خودرو و تجارت طلا و سایر فلزات مهم است که از ۱۵ مرداد آغاز شده است. بخش دوم تحریم‌ها نیز از ۶ نوامبر (۱۳ آبان) اجرایی می‌شود. این تحریم‌ها در بخش انرژی ایران، جابه‌جایی پول‌های مرتبط با نفت و همچنین بانک مرکزی ایران خواهد بود.

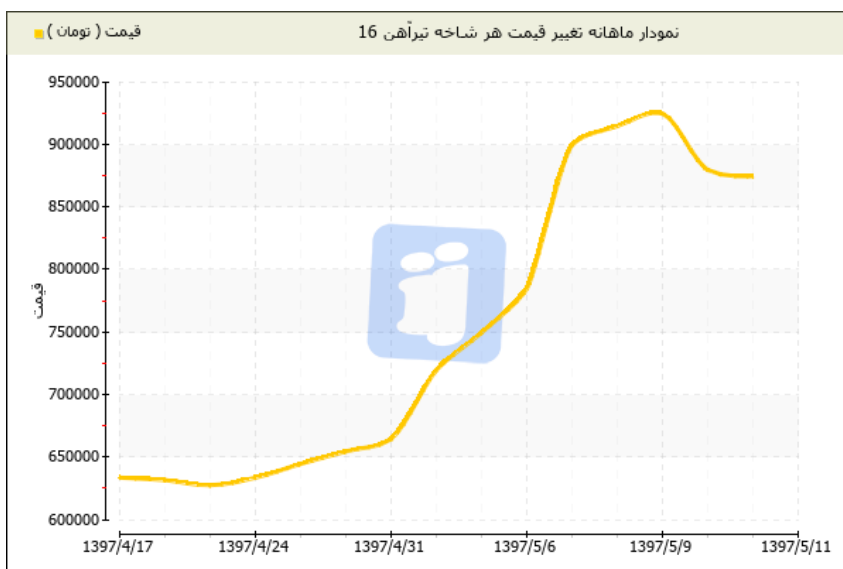
مقامات ایرانی قصد دارند به شرکت‌های خصوصی اجازه دهند تا نفت را از کشور صادر کنند. بدین ترتیب مقامات تحریم‌های وضع شده توسط آمریکا را دور می‌زنند.^۱

تحریم‌های بازگشتی	تاریخ آغاز	زمان‌بندی اقدامات
-	۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۷	خروج از برجام (۹ می ۲۰۱۸)
تحریم خرید اسکناس دلار، تجارت با طلا، خرید و فروش فلزات همچون گرافیت، آلومینیوم و فولاد، خرید و فروش ریال، بخش خودروسازی، واردات مواد غذایی از مبداء آمریکا، خرید هواپیما و قطعات و خدمات مربوطه	۱۵ مرداد ۱۳۹۷	۹۰ روزه (۶ اگست ۲۰۱۸)
تحریم معامله با کشتی‌رانی ایران، معامله با شرکت ملی نفت: تحریم خرید نفت و مشتقات نفتی شامل پتروشیمی، معاملات موسسات مالی خارجی با بانک مرکزی و بانک‌های ایرانی، سوئیفت، بیمه، انرژی، افراد SDN لیست	۲۵ آبان ۱۳۹۷	۱۸۰ روزه (۴ نوامبر ۲۰۱۸)

اثرات تحریم بر بازارهای فلزات، اتومبیل و صنعت هوایی بازار فولاد و آهن آلات کشور

یکی از تحریم هایی که ۱۵ مرداد و بعد از خروج امریکا از برجام باز می گردد، نمودار زیر قیمت تیرآهن ۱۶ در یکماهه اخیر در بازار را نشان می دهد که به نظر می رسد تغییرات اخیر آن بیشتر ناشی از تغییر قیمت دلار بوده است.

بازار خودرو

نوسانات بازار ارز، موج روانی آغاز تحریم های بخش خودرو و خروج خودروسازان اروپایی از ایران بهانه ای شد برای رونق سوداگری در بازار خودرو به گونه ای که قیمت های این بخش بسیار بیشتر از بازار ارز نوسان داشته است. علاوه بر این خودروهای داخلی با وجود اینکه کمتر از خودروهای وارداتی تحت تاثیر قیمت ارز قرار دارند به دلیل سوء استفاده خودروسازان از وضعیت بازار و عرضه قطره چکانی خودرو به بازار شاهد اختلاف قیمت بسیار زیاد قیمت کارخانه و بازار است.

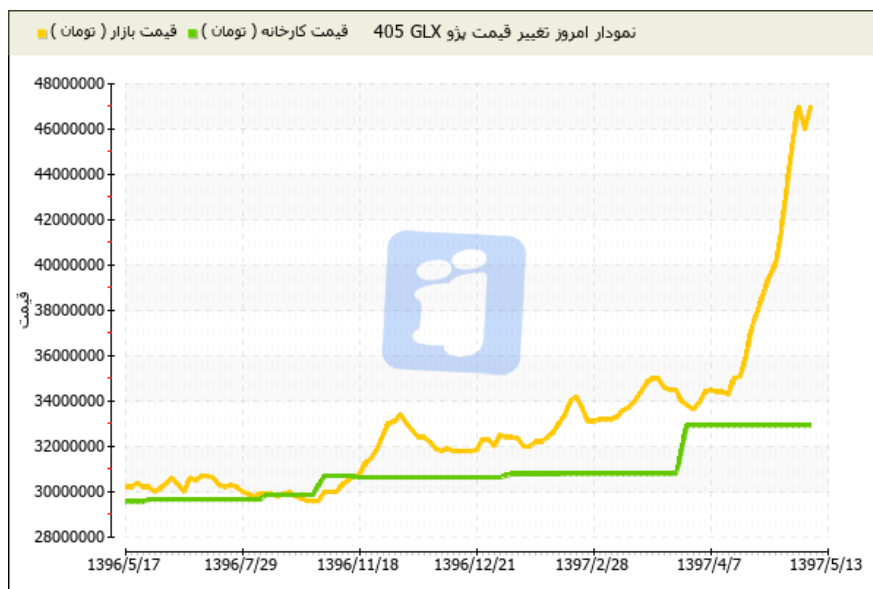

در سال های اخیر خودروسازان از طریق مدیریت عرضه حاشیه بازار را مدیریت می کنند. ایشان در مواقعی که تمایل به افزایش قیمت داشته باشند با کاهش عرضه سبب می شوند قیمت خودرو در حاشیه بازار افزایش یابد و با استناد به وجود فاصله بین حاشیه بازار و کارخانه مجوز افزایش قیمت از وزارتخانه مربوطه را می گیرند.

نمودار تغییرات قیمت پژو ۴۰۵ به عنوان نمونه خودرو داخلی در ادامه آورده شده است.

تعقیب و مقایسه نمودارها نشان از همسویی تغییرات قیمت خودروها با قیمت ارز در یک ماه اخیر دارد. این در حالی است اولین جهش نرخ ارز در فروردین ماه صورت گرفت ولی جهش قیمتی خودرو در تیرماه کلید خورده است. این همسویی قیمت ها می تواند دلایل مختلف داشته باشد از جمله اینکه سفته بازی در بازار خودرو همسو با سفته بازی در بازار ارز حرکت می کند و از آن تاثیر می پذیرد.

این جهش قیمتی، حتی به دلیل جو روانی ناشی از خروج امریکا از برجام و تحریم صنعت خودروسازی ایران نیز نمی تواند باشد چرا که این خروج، از ۱۸ اردیبهشت اعلام گردید ولی جهش قیمتی از تیرماه صورت گرفته است.

صنایع هوایی

تحریم صنایع هوایی شامل خرید هواپیما، قطعات و خدمات مربوطه است. «ایران که اعلام کرده بود برای نوسازی ناوگان پروازی خود دست کم به ۵۰۰ فروند هواپیمای تازه نیاز دارد پس از اجرایی شدن برجام خرید ۲۰۰ فروند هواپیما را در دستور کار خود قرار داد. از مجموع این تعداد هواپیما ۸۰ فروند به شرکت بویینگ، ۱۰۰ هواپیما به شرکت ایرباس و ۲۰ هواپیما نیز به شرکت ای.تی.آر سفارش داده شد اما مدتی پس از خروج ایالات متحده از برجام دو شرکت بویینگ و ایرباس اعلام کردند امکان اجرایی کردن قرارداد خود با ایران را ندارند.»^۱ تا قبل از بازگشت تحریم ها ایران ۱۳ فروند از هواپیماهای، *ATR* را تحویل گرفت که امریکا تحویل مابقی هواپیماهای *ATR* به ایران را از شمول تحریم ها مستثنی نکرده است.

خطر هجوم مردم به بازارها کالاهای اساسی = خودتحریمی

با رصد تحرکات دشمن می توان دریافت استراتژی دشمن در جنگ اقتصادی، خالی کردن ذخایر غذایی کشور به دست خود مردم از طریق عملیات روانی و در نتیجه، از بین بردن اعتماد مردم به نظام است. در موقعیت های تورمی، به دلیل شکل گیری انتظارات تورمی، مردم به خرید و ذخیره سازی کالا تشویق می شوند. از سوی دیگر رسانه ها و کانالهای معاند نیز با دمیدن در این انتظارات و یا شایعه سازی سبب می گردند که تعادل بازارها بر هم خورده و در نتیجه کشور را به بی ثباتی بکشانند. ترکیب این دو مقوله سبب می گردد که هم قیمت کالاها بیشتر از مقدار واقعی افزایش یابد و هم بی ثباتی به بازارها و کشور تحمیل گردد. شرط اصلی عبور از این خطر حفظ هوشیاری مردم و آگاه سازی ایشان از عواقب این رفتارها است.

شایعه کمبود بنزین در شمال کشور

برای نمونه، گسترش شایعه، کمبود بنزین در شمال کشور موجب هجوم مردم به جایگاهها گردید و در نتیجه افزایش تقاضا، خدمات دهی این جایگاهها با مشکل مواجه شد و خود مردم نیز ساعتها در صف بنزین وقت خود را هدر دادند.

هرچند، بازار فرآورده های نفتی، به دلیل قیمت گذاری ثابت دچار افزایش قیمت نگردید ولی اگر این مساله در بازارهای دیگر که قیمت گذاری در آنها آزاد است صورت بگیرد مسلما سبب افزایش قیمت و زیان به عموم مردم به خصوص اقشار ضعیف خواهد گردید.

شایعه کمبود مواد غذایی

در تیرماه شاهد افزایش قیمت روغن به دلیل کاهش عرضه و در عین حال افزایش خرید مردم بوده ایم. همین مساله در خصوص شکر و برخی حبوبات نیز قابل مشاهده است. رییس اتحادیه بنکداران مواد غذایی تهران در مصاحبه ای این حجم از هجوم به بازارها را بی سابقه توصیف کرده و گفت این حرکت مردم در واقع خودتحریمی پیش از وقوع تحریم ها است. وی بیان کرد: وضعیت برنج خوب است و مشکلی نداریم اما لپه و عدس، حدود ۱۰٪ افزایش قیمت داشته است.

آقا طاهر با بیان اینکه لبنیات حدود ۳۰ درصد گران شده است، گفت: مواد شوینده هم به دلیل کمبود مواد پتروشیمی حدود ۴۰ درصد افزایش یافته است. وی افزود: آب آشامیدنی تا حدودی گران شده و گفته می شود که بطری های پلاستیکی تقریبا به سختی تهیه می شود.^۱

سوم، ماجرای FATF و لوایح مربوطه

در سال ۱۹۸۹ به ابتکار کشورهای عضو گروه «جی ۷» کانادا، فرانسه، آلمان، ژاپن، انگلیس، ایتالیا و امریکا - بدون حضور چین و روسیه- تشکیل شد تا بررسی هایی درباره وضعیت قوانین مبارزه با پول شویی در بازارهای مختلف مالی را در سرتاسر جهان انجام دهد و نتیجه آن را در جلسات هر چهار ماه یک بار خود به اطلاع کشورهای عضو برساند تا این کشورها بتوانند ریسک سرمایه گذاری در بازارهای مالی هدف را بررسی و در مورد سرمایه گذارانی که به «کشورهای مشکوک» می روند احتیاط کنند.^۲

روشننگری درباره FATF FATF (اف ای تی اف) یک قرارداد بین المللی نیست

همانطور که در مقدمه اشاره شد «اف ای تی اف» یک نهاد بین المللی نوین است که زیرمجموعه سازمان ملل هم نمی باشد. این نهاد تنها به بررسی پولشویی، جرایم مالی و تامین مالی تروریسم می پردازد و از سال ۲۰۱۲ چهل توصیه استاندارد طراحی کرده است که پیشنهادات کاهش ریسک سرمایه گذاری در کشورهای مختلف می دهد.

FATF لیست سیاه ندارد، بلکه ایران از سوی این نهاد در زمره کشورهای خطرناک

ارزیابی شده است

اصولا این نهاد چیزی به نام لیست سیاه ندارد که ایران را در این لیست قرار داده باشد. این نهاد تنها توصیه هایی به سرمایه گذاران برای سرمایه گذاری در کشورهای مختلف صورت می دهد. و کشورهای مختلف را بر اساس میزان عمل به این توصیه ها به چهار گروه (استاندارد، در حال پیشرفت، غیر همکار و نیازمند اقدام مقابله ای) ممیزی می کند. احتمالا منظور برخی افراد و خبرگزاری ها از لیست سیاه، در واقع ممیزی ایران در لیست کشورهای نیازمند به اقدام مقابله ای می باشد، وگرنه چیزی به نام لیست سیاه در این نهاد وجود ندارد. البته لازم به ذکر است که کارکرد ممیزی این نهاد آن است که ریسک سرمایه گذاری در کشورهای «نیازمند به اقدام مقابله ای» در خصوص پولشویی بیشتر است و لذا سرمایه گذاران خارجی احتیاط بیشتری در ورود سرمایه خود به این کشورها می نمایند و در عین حال سایر کشورهایی که به توصیه های سازمان عمل می کنند باید اقدامات احتیاطی در تعامل با این کشورها در پیش بگیرند.

همکاری با FATF مشکل تعاملات بانکی ایران را حل نمی کند

عامل اصلی مشکلات بانکی ساختار تحریم های ثانویه آمریکا است که ریسک همکاری با ایران را به خصوص پس از خروج آمریکا از برجام بالا می برد و بانکها و شرکتها به دلیل ترس از جریمه های ناشی از تحریم، قطع رابطه را بر همکاری با ایران ترجیح می دهند؛ این مسئله با عضویت ایران در کنوانسیون های درخواستی FATF و اجرای دستورات این کارگروه رفع شدنی نیست^۱.

شواهد متعددی بر این استدلال می توان ارائه کرد از جمله اینکه:

در تیرماه سال ۱۳۹۵ با تعهد وزیر اقتصاد وقت (طیب نیا) به اجرا برنامه اقدام مورد نظر FATF، این نهاد اعلام کرد که ایران به طور موقت از لیست «کشورهای خطرناک نیازمند به اقدام مقابله ای» به مدت ۱۲ ماه خارج شده است. در این فاصله، در فروردین ۱۳۹۶ مشکل معروف به ارزش پتروشیمی ها به وجود آمد. مساله به این صورت بود که بانکهای چینی از همکاری با صادرکنندگان ایرانی برای حواله ارزهای صادراتی ایشان ممانعت می کردند. پیگیری های انجام شده نشان داد که چین در حال اجرایی کردن توصیه های FATF در کشور خود بوده و این نهاد در توصیه های مربوط به همکاری با ایران، لیست تحریم شدگان امریکا (SDN list) - که پس از قطع نامه ۲۲۳۱ تبدیل به تحریم شدگان سازمان ملل گردیدند- را

مد نظر قرار می دهد و بانکهای چینی نیازمند به احراز هویت مصرف کننده نهایی حواله های ارزی هستند که مبادا از افراد در لیست تحریمی امریکا باشند. همین امر به دلیل هزینه بر بودن و ریسک جریمه امریکا موجب گردید این بانکها هیچ حواله ارزی ایرانی را تایید نکنند.

این خود نشانه آن است که حتی اگر ایران از لیست «کشورهای خطرناک نیازمند به اقدام متقابل» خارج گردد نیز تعاملات بانکی با کشورهای دیگر با مشکل مواجه خواهد شد.

همکاری با FATF سبب خود تحریمی برخی نهادها در داخل کشور خواهد شد.

«توصیه هفت FATF می گوید همه کسانی که در قطعنامه ۲۲۳۱ سازمان ملل تحریم شده اند باید در داخل توقیف و تحریم شوند و به آنها خدمات داده نشود»^۱ به عبارت دیگر علاوه بر اینکه کشورهای خارجی در تعامل با ایران باید مراقبت کنند که خدمات مالی به کسانی که در لیست تحریمی امریکا -SDN- قرار دارند داده نشود بانکها و نهادهای داخلی نیز باید این مساله را رعایت نمایند. شواهد گوناگونی بر این مساله وجود دارد:

«عباس عراقچی، رئیس ستاد پیگیری اجرای برجام در برنامه گفتگوی ویژه خبری ۲۱ تیرماه (۱۳۹۵) با بیان اینکه مذاکرات با FATF تا ۱۸ ماه دیگر ادامه خواهد داشت که در زمینه گروههای تروریستی و مقابله با آنها

به تفاهم برسیم، عنوان کرده بود: «لزوما هر کاری از طریق سیستم بانکی صورت نمی گیرد و ما در سالهای قبل مثلا اگر برای آقای ایکس پولی ارسال می کردیم فکر می کردید به صورت بانکی بوده است. برخی افراد در لیست تحریم شورای امنیت هستند و همه کشورها ملزم به رعایت هستند. ما هیچگاه به این لیستها مقید نبودیم، ولی دلیلی نمی شود که بانکهای خودمان را به دست خودمان گیر بیندازیم. وقتی راههای

دیگری هم برای ارسال پول وجود دارد، دلیلی برای این کار وجود ندارد»^۲

بانک مسکن (در شهریور ۱۳۹۵) ضمن صدور «بیانیه و سیاست مبارزه با پولشویی» آورده است: «بانک مسکن در همین راستا بیانیه و سیاست مبارزه با پولشویی خود را به شرح ذیل اعلام می دارد: بانک مسکن هنگام برقراری روابط کارگزاری، رهنمودها و توصیه های گروه ویژه اقدام مالی (FATF) را ملحوظ نظر قرار می دهد». مدیرعامل بانک کشاورزی در مصاحبه ای در تاریخ ۸ شهریور ۱۳۹۵ از آمادگی کامل این بانک برای اجرای تعهدات FATF سخن می گوید و اذعان می کند: «تمام مشتریان بانک کشاورزی از شرایط و ضوابط

۱ - <http://radiopayam.ir/ChannelNewsDetails/?m=۰۲۰۰۰۱&n=۱۵۰۵۷>

۲ - <http://yon.ir/\E9۰۹>

FATF برخوردار هستند و محدودیت‌های آن شامل مشتریانمان نمی‌شود. بانک کشاورزی پیش از این نیز با سازمان‌ها و یا نهادهایی که **FATF** با آنها مشکل داشته است نیز ارتباطی نداشتیم!!!!!!»
 واحد مستقل ارزی خطاب به مدیریت شعبه بانک سپه در نامه‌ای به تاریخ ۱۰ مرداد ۹۵ و در جواب درخواست یه شرکت برای ضمانت نامه‌های ارزی آورده است: «...در شرایط فعلی و با عنایت به مفاد نامه بازگشتی مبنی بر نامبرده شدن متقاضی ضمانت‌نامه‌ها در لیست اشخاص تحریمی، اجابت درخواست متقاضی امکان پذیر نیست».

مشابه همین مورد در بانک ملت نیز اتفاق افتاده است و این نشان‌دهنده آن است که تمام بانک‌ها تحت اراده بانک مرکزی به این قافله پیوسته‌اند. در نامه بانک ملت که در پاسخ به درخواست قرارگاه خاتم‌الانبیا (ص) برای نقل و انتقالات ارزی؛ آمده است: «کارسازی کلیه خدمات ارزی (بین‌المللی) برای آن دسته از مشتریان که

نامشان در لیست تحریم اتحادیه اروپا و یا لیست تحریم مشترک اتحادیه اروپا و سازمان ملل می‌باشد امکان پذیر نیست»^۱.
لایحه اصلاح قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم جزئی از برنامه اقدام FATF است.

در برنامه اقدام ایران برای همکاری با **FATF** دو مساله در خصوص تامین مالی تروریسم وجود دارد
 ۱- اصلاح قانون داخلی برای تطابق بیشتر با تعریف این نهاد از تروریسم
 ۲- پیوستن به کنوانسیون مبارزه با تامین مالی تروریسم
 لایحه اصلاحیه مبارزه با تامین مالی تروریسم در راستای تطابق بیشتر با تعریف تروریسم از منظر **FATF** است.

دولت با مد نظر قرار دادن خواسته **FATF**، نسبت به حذف تبصره مرتبط با معاف بودن جنبش‌های آزادی بخش از تعریف تروریسم اقدام کرده بود، اما مجلس آن را به صورت دیگری تعریف کرده و بیان کرد که تشخیص مصادیق تروریسم بر عهده شورای عالی امنیت ملی است. در تاریخ ۲۰ مردادماه شورای نگهبان این اصلاحیه را تایید کرد.

نامه سربرداشت اقدام

۱ - <http://yon.ir/\E9۰۹>

لیست تحریمی (SDN List) شامل چه افراد و نهادهایی می شود؟
جمعا ۸۷ فرد و نهاد از جمله برخی ارکان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وزارت دفاع، قرارگاه

سازندگی خاتم الانبیاء و مقاماتی چون **سردار قاسم سلیمانی**، سردار حجازی، سردار احمدیان، سردار وحید دستجردی، سردار نقدی و بسیاری دیگر از مقامات نظامی کشور را شامل می شود.

به طور خلاصه : تعامل با FATF به این سادگی نیست!!

تعامل با **FATF** برای ایران به صورتی که برخی از موافقان آن ، در رسانه ها مطرح می کنند نیست. به چند دلیل:

- ۱- ایران در لیست مقاصد خطرناک سرمایه گذاری **Fatf** قرار دارد و در صورت همکاری با این نهاد زمانی مشکلات بانکی رفع خواهد شد که **کافی** بودن این همکاری ها از سوی آن نهاد تایید گردد. مساله ای که به احتمال بسیار زیاد به دلایل سیاسی و با بهانه تراشی های جدید این نهاد، صورت نخواهد گرفت.
- ۲- در ایران افراد و نهادهای بسیاری از نظر این سازمان تحت تحریم های تروریستی قرار دارند و پذیرش همکاری با **Fatf** به معنی حذف این نهادها از معاملات بانکی داخلی و خارجی است.
- ۳- تعریف تروریسم از دید این نهاد شامل جبهه های مقاومت می گردد
- ۴- این قرارداد وقتی پیچیده می شود که در مطلب چهارم این قرارداد می خوانیم که هر زمان یکی از کشورهای عضو (تاسیس کننده) چیزی را خطر تشخیص دادند ما باید قبول کنیم و این به منزله چک سفید امضایی است که ما محکوم به امضا هستیم، هرچه آنها تشخیص بدهند...
- ۵- یکی دیگر از تعهدات این قرارداد این است که باید به همه کنوانسیون ها عضو شویم ولی این کنوانسیون دو عضو ناظر دارد که به زودی عضو می شوند: اسرائیل و عربستان!! آنها تا امروز ناظر هستند ولی اخیرا می خواهند عضو هم بشوند. این کشورها پس از عضویت هم می توانند از ما در خواست ارائه اطلاعات مالی نمایند و هم کارشکنی هایی برای برطرف شدن مشکلات ایران.

چهارم خطرات بازار ثانویه ارز

تشکیل بازار ثانویه ارز

پس از اوج گرفتن نرخ ارز در ابتدای سال ۹۷ دولت برای مدیریت بازار، نرخ دلار را تک نرخی و ۴۲۰۰ تومان اعلام نمود و اعلام کرد که صادرکنندگان ارزهای خود را به سامانه نیما وارد کرده و همه وارد کنندگان نیز ارز مورد نیاز خود را در همین سامانه تامین نمایند. خرید و فروش ارز در صرافی‌ها ممنوع گردید و خرید و فروش خارج از سیستم نیما قاچاق محسوب گردید.

بسیاری از فعالان بازار که نرخ دلار تک نرخی را بسیار کمتر از نرخ واقعی آن می‌دیدند اقدام به ثبت سفارش تمام کالاهای مختلف اعم از اساسی و لوکس در این سامانه نمودند. دولت نیز اقدام به تخصیص ارز به این نیازها نمود ولی رانتها و فسادهایی که از جانب عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان ارز در سامانه بروز نمود سبب گردید که این طرح به شکست بیانجامد.

در اواخر خرداد ماه دولت از طرح بازار ثانویه ارز رونمایی کرد که در آن کالاهای وارداتی به چهار دسته تقسیم گردید. «در این تقسیم بندی، گروه نخست به کالاهای اساسی و حیاتی برای کشور که با ارزاق عمومی مردم و دارو در ارتباط است، اختصاص دارد؛ ارز مورد نیاز این بخش، از منابع حاصل از فروش نفت توسط بانک مرکزی تامین می‌شود که نرخ آن ۴۲۰۰ تومان بوده و دولت ۴۰۰ تومان بابت هر دلار برای کالاهای اساسی یارانه می‌دهد.

در گروه دوم، کالاهایی قرار می‌گیرد که مواد اولیه و ماشین آلات واحدهای تولیدی و صنعتی (کالاهای واسطه‌ای) به شمار می‌روند و قرار است ارز مورد نیاز آنها از محل ۸۰ درصد صادرات غیرنفتی شامل درآمد ارزی حاصل از فروش محصولات پتروشیمی، فولاد و مواد معدنی و از محل سامانه نیما تامین شود؛ نرخ ارز برای این گروه نیز همان ۴۲۰۰ تومان خواهد بود.

گروه سوم، کالاهایی به شمار می‌رود که از محل ۲۰ درصد باقیمانده صادرات کالاهای غیرنفتی تامین ارز می‌شود؛ نرخ ارز برای این گروه، نرخ رقابتی در سامانه نیما خواهد بود. در صورت عدم امکان فروش ارز این گروه از صادرکنندگان در سامانه نیما، نقل و انتقال ارز بین واردکننده و صادرکننده توافقی خواهد بود.

در گروه چهارم کالایی نیز اقلامی قرار دارند که واردات آنها به کشور ممنوع است و در نتیجه هیچ ارزی از هیچ منبعی به آنها اختصاص نمی‌یابد»^۱

تعمیق بازار ثانویه

پس از آغاز به کار بازار ثانویه مشاهده شد که نرخ ارز آزاد به صورت افسار گسیخته ای بالا رفت و نرخ برابری دلار و ریال به مرز ۱۲۰۰۰ تومان رسید. از دیدگاه برخی کارشناسان اجرای ناقص ایده بازار ثانویه سبب این مساله گردید.

در تاریخ ۹ مرداد ماه «محمد رضا پورابراهیمی در پاسخ چرایی نوسانات بازار ارز، علت را در اجرای ناقص ایده بازار ثانویه ارز دانست و اینکه بخش ناچیزی از منابع ارزی در بازار ثانویه عرضه شده است و این کمبود عرضه سبب افزایش قیمت ارز گردیده است»^۲

طبق برخی گزارشات الزام پتروشیمی‌ها به ارائه ارز صادراتی خود به نرخ ۴۲۰۰ در سامانه نیما و عدم تمایل آنها به این مساله سبب گردید که پتروشیمی‌ها با زد و بند با دو صرافی بزرگ از ارائه تمام ارز خود در بازار خودداری نمایند. این مساله موجب کاهش عرضه ارز در بازار گردیده و نیازهای وارداتی به بازار آزاد گسیل گردید که موجب افزایش قیمت ارز گردید.^۳

۱ - <https://www.donya-e-eqtasad.com/fa/tiny/news-۳۴۰۹۵۱۸>

۲ - <https://www.isna.ir/news/۹۷۰۵۰۹۰۴۵۹۹/>

۳ - <http://yon.ir/R۴۷CE>

از دید این کارشناسان، دولت با تعمیق بازار ثانویه می تواند این افسارگسیختگی را مهار نماید. از این رو دولت در بسته سیاست ارزی خود که در تاریخ ۱۴ مرداد ماه رونمایی نموده و اعلام کرد که ارزهای پتروشیمی در بازار ثانویه نقل و انتقال گردند.

«در بسته جدید، دولت تا سقف ۲۰ میلیارد دلار از درآمدهای نفتی را در بازار اول و برای واردات کالاهای اساسی و دارو اختصاص خواهد داد. ارز صادرکنندگان نیز در بازار دوم و بر مبنای عرضه و تقاضا به فروش می رسد. علاوه بر این دولت سقف ورود ارز را آزاد کرد. دولت همچنین اعلام کرد کلیه صرافی های مجاز می توانند در چارچوب انجام معاملات خرد نسبت به خرید ارز به صورت اسکناس با رعایت مقررات ارزی، به ویژه مقررات مبارزه با پولشویی اقدام کنند...»

مختصات محدود ارز دولتی: بر اساس گزارش پایگاه اطلاع رسانی دولت، ارز دولتی و برآمده از درآمدهای نفتی تنها به کالاهای اساسی و دارو اختصاص خواهد یافت. از این پس، هیچ کالای وارداتی که از زمره کالای اساسی و دارو خارج است، نمی تواند از دلار نفتی بهره مند شود. در مورد نرخ ارز مورد نیاز کالاهای اساسی و دارو، جزئیات بیشتری منتشر نشده و تنها ذکر شده که ارز کلیه این کالاها به نرخ رسمی (۴۲۰۰) تأمین می شود و این نرخ تا پایان فروردین ۹۸ تغییری نخواهد کرد. براساس تصمیم هیات دولت، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است فهرست کالاهای مذکور را بازنگری و به روزرسانی کند. علاوه بر این وزارت صنعت، وظیفه نظارت بر توزیع را نیز برعهده دارد؛ این وزارتخانه باید اطمینان حاصل کند که توزیع کالاهای اساسی و دارو از زمان ورود کالا تا عرضه آن در شبکه خرده فروشی (از تأمین، پخش، توزیع و رسیدن به دست مصرف کننده) بر مبنای نرخ رسمی باشد.^۱

فرصت های پیش رو در جنگ اقتصادی

فرصت جنگ تجاری چین و آمریکا

اختلافات تجاری پکن و واشنگتن

طی ماه های اخیر پس از دستور دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا مبنی بر افزایش تعرفه های گمرکی بر واردات فولاد و آلومینیوم تشدید یافته است. اوایل ماه جون، رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا با اشاره به اینکه رفتار تجاری چین "تهدیدآمیز" است، دستور اعمال تعرفه های اضافی بر ۸۱۸

کالاهای وارداتی چینی را صادر کرد. کمیسیون شورای دولتی چین نیز در اقدامی برابر اعلام کرد تعرفه های جدیدی بر کالاهای وارداتی از آمریکا از جمله محصولات کشاورزی و ماشین آلات اعمال می کند و این امر از ۶ جولای اجرایی می شود.^۲

بازار نفت

واردکنندگان نفت چینی به دلیل نگرانی از تصمیم احتمالی پکن برای وضع تعرفه روی واردات انرژی آمریکا، از خرید نفت آمریکا فاصله گرفتند. آمار رهگیری کشتی تامسون رویترز نشان داد در مقایسه با حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز نفت که در ماه های ژوئن و ژوئیه بارگیری شده است، هیچ نفتکشی از آغاز اوت نفت آمریکا را به مقصد چین بارگیری نکرده است.^۳

در این میان فرصت هایی برای ایران برای دور زدن تحریم ها و کاهش اثرات تحریم های آمریکا وجود دارد. چین به دلیل سیاست های مستقل ایران در عرضه نفت قصد دارد نفت بیشتری از ایران خریداری کند و با آغاز

۱- <https://www.eghtesadnews.com/fa/tiny/news-۲۳۰۵۷۴>

۲- <https://sptnkne.ws/jtFq>

۳- خبرگزاری ایسنا؛ کد خبر ۹۷۰۵۲۶۱۳۵۶۲

تحریم های نفتی آمریکا حجم خرید خود را با ارز یوان افزایش دهد بنابراین می توان گفت آمریکا در تحریم نفت ایران موفق نخواهند بود.^۱

فرصت صادرات سیب

صدر الدین نیاورانی نائب رئیس اتحادیه صادرکنندگان و واردکنندگان محصولات کشاورزی با توجه به ممنوعیت صادرات سیب چین از آمریکا ایران از فرصت طلایی پیش آمده باید به نحو احسن استفاده کند و در کوتاهترین زمان ممکن با توسعه صادرات جای خالی آمریکا را در این بازار پر نماید.

وی افزود ایران سومین تولید کننده سیب در جهان است و محصول سیب ایران بسیار با کیفیت تر از نمونه امریکایی آن است. بنابراین این قابلیت برای ایران وجود دارد که از این فرصت به بهترین شکل استفاده کند.^۲

فرصت بحران ارزی ترکیه

ترکیه یکی از کارمندان سفارت آمریکا در استانبول را به جاسوسی و تلاش برای سرنگونی دولت این کشور متهم و وی را بازداشت کرد، اتهامی که واشنگتن آن را بی پایه خوانده و رد کرده است. آمریکا در اعتراض به این اقدام ترکیه، وزرای کشور و دادگستری ترکیه را تحریم کرده و تعرفه واردات آلومینیوم و فولاد از این کشور را دوبرابر نمود.^۳

بعد از بالاگرفتن تنش بین ترکیه و

امریکا لیر ترکیه به شدت سقوط کرد و ۵۰٪ ارزش خود را در مقابل دلار از دست داد. کاهش شدید ارزش لیر در ترکیه باعث شد که دو دیدگاه درخصوص اثرگذاری آن بر اقتصاد کشور به وجود آید. دیدگاه نخست معتقد است کاهش ارزش لیر می تواند یک تهدید به حساب آید، به این صورت که افت قابل توجه لیر در ماه های اخیر ممکن است باعث خروج ارز از ایران برای خرید مستغلات و سایر دارایی ها شود همچنین این موضوع می تواند از یکسو، ارزش صادرات ایران به ترکیه را برای صادرکننده ها کاهش دهد و از سوی دیگر، تمایل برای واردات از ترکیه افزایش یابد که این موضوع تولید داخل را تحت تاثیر قرار خواهد داد. اما در مقابل این موضوع، دیدگاه دیگری وجود دارد که افت لیر و همزمانی آن با افت ریال و تشدید تحریم ها را یک فرصت می داند. بر این اساس، در این شرایط اقتصاد ایران می تواند روابط تجاری خود را با ترکیه افزایش دهد و بخشی از مواد اولیه را که برای تولید استفاده می شد و امکان واردات آن از کشورهای دیگر وجود ندارد می توان از ترکیه تامین کرد. همچنین در این شرایط، زمینه برای خروج دلار از روابط اقتصادی دو کشور فراهم شده است.^۴

رصد تحرکات جبهه دشمن

پیشنهاد ترامپ برای ملاقات بدون پیش شرط با رئیس جمهور ایران

رئیس جمهور آمریکا در کنفرانس خبری در پاسخ به سوال یک خبرنگار مبنی بر اینکه آیا تمایل دارد با «حسن روحانی»، رئیس جمهور ایران دیدار کند گفت: «من آماده ام با هر کسی دیدار کنم. من به ملاقات اعتقاد دارم» رئیس جمهور آمریکا که در کنفرانس خبری پس از دیدار با نخست وزیر ایتالیا سخن می گفت با اشاره به مساله کره شمالی و دیدار با رهبر کره و پوتین گفت: «بنابراین، من معتقد به دیدار هستم. مطمئناً من با ایران - اگر آنها بخواهند - دیدار خواهیم کرد. نمی دانم که الان آماده هستند یا نه. در حال حاضر، درگیر شرایط سختی هستند.»

۱ - fna.ir/bnsjby

۲ - مقاومتی نیوز؛ کد خبر ۵۱۹۰۵

۳ - <http://fna.ir/bnuoka>

۴ - سایت اقتصاد نیوز - کد خبر ۲۳۲۴۰۲

وی توافق هسته‌ای «برجام» را «مضحک» توصیف کرد و گفت که به مشارکت آمریکا در این توافق پایان داده است. ترامپ مدعی شد که ایرانی‌ها در نهایت با آمریکا مذاکره خواهند کرد.

ترامپ گفت: «من به توافق ایران خاتمه دادم. توافق مضحکی بود. من تصور می‌کنم آنها (ایرانی‌ها) در نهایت تمایل به دیدار خواهند داشت و من هر موقع آنها بخواهند آماده دیدار هستم. من این کار را از موضع قدرت یا ضعف انجام نمی‌دهم، فکر می‌کنم ملاقات کردن کار مناسبی است.»

رئیس‌جمهور آمریکا پیش از این هم این ادعا که ایرانی‌ها روزی برای مذاکره با او تماس خواهند گرفت را مطرح کرده بود. این دیدگاه ترامپ در میان سیاستمداران حرفه‌ای در آمریکا با مخالفت‌های جدی رو به رو است.^۱

وزیر خارجه آمریکا: برای دیدار باید پیش شرط‌هایی داریم

مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا ساعاتی پس از اظهارات ترامپ تأکید کرده است که این ابراز آمادگی البته شرایطی هم دارد!

به گزارش بی‌بی‌سی، او گفته است: اگر ایرانیان تعهد خود برای تغییر اساسی در نحوه رفتار با مردم خود را نشان دهند، رفتار مخرب خود را کنار بگذارند، بتوانند قبول کنند که ارزش دارد که وارد یک توافق هسته‌ای شوند که در عمل مانع از تکثیر سلاح‌های هسته‌ای خواهد، آنگاه رئیس‌جمهوری [آمریکا] گفته است که آماده است تا بنشیند و با آنها گفتگو داشته باشد.^۲

افزایش تعداد کارکنان میز تحریم ایران در وزارت خزانه‌داری آمریکا به ۳۸۰ نفر

در ماه‌های اخیر تعداد کارشناسان خزانه‌داری آمریکا که مستقیماً روی نحوه اعمال موثر تحریم‌ها علیه ایران کار می‌کنند، از ۳۰۰ به ۳۸۰ نفر افزایش یافته است. این در حالی است که معاونت تروریسم و اطلاعات مالی خزانه‌داری آمریکا جمعاً حدود ۷۰۰ نیرو دارد.^۳

رایزنی برای کاهش صادرات نفت ایران

علی‌رغم همه تلاش‌های برای بی‌اثر کردن تحریم فروش نفت ایران، به نظر می‌رسد با رایزنی‌های دشمن روند فروش نفت ایران رو به کاهش گذاشته است.

«آژانس بین‌المللی انرژی در جدیدترین گزارش خود اعلام کرد صادرات نفت ایران به اروپا در ماه ژوئن حدود ۵۰ درصد کاهش داشته است. آژانس بین‌المللی انرژی برآورد کرده که ممکن است صادرات نفت ایران این بار بسیار بیشتر از ۱,۲ میلیون بشکه دوره قبلی تحریم‌ها کاهش یابد. به گفته آژانس، چین و هند، ممکن است با چالش‌های عمده‌ای برای یافتن جایگزین‌هایی برای یافتن نفت ایران و ونزوئلا مواجه شوند.»

۱ - yon.ir/nTr۷۵

۲ - yon.ir/۹۵Jqe

۳ - <https://www.farsnews.com/news/۱۳۹۷۰۵۰۳۰۰۵۰۱> /تعداد-کارکنان-میز-تحریم-ایران-در-وزارت-خزانه‌داری-آمریک...

این گزارش همچنین حاکی است، صادرات نفت ایران به اروپا در ماه ژوئن حدود ۵۰ درصد کاهش داشته است.»^۱

ابراز تردید طراحان تحریم در مورد اثر بخشی آن

ریچارد نفیو: ایران نفت نفروشد

چرا باید در برجام بماند!

«ریچارد نفیو» طراح اصلی تحریم ها در دولت اوپاما معتقد است که به علت عدم اجماع بین المللی توانایی امریکا جهت اجرای تحریم ها و بستن نقاط گریز ایران کمتر خواهد بود.

وی افزود: حتی اگر تحریم های امریکا بتواند هزینه هایی بر ایران تحمیل کند، من تمایلی فراتر از آنچه ایران متعهد شده در قالب برجام انجام دهد نمی بینم. با این معیار من فکر می

کنم که تحریم ها در پاسخگویی به مطالبات دولت ایالات متحده امریکا ناکارآمد خواهند بود... برجام اهداف ایران را برآورده نخواهد کرد اگر باعث کاهش یا حذف تحریم ها نشود.

وی ادامه داد: فروش نفت یکی از مهمترین جنبه های اقتصاد ایران است. من فکر نمی کنم رهبران ایران در برجام با این شرایط بین المللی و مفاد توافق نامه بمانند.^۲

واشنگتن پست: تحریم ها علیه ایران احتمالاً کارساز نشود

واشنگتن پست نوشت: تلاش ستیزه جویانه آمریکا برای تغییر رژیم از جمله حمایت از اعتراضات علیه رژیم، تنها باعث انسجام در ارکان نظام ایران خواهد شد.

این روزنامه با اشاره به ناکارآمدی تحریم ها علیه ایران نوشت: همچنین تحریم نفتی شاید کارساز نشود. کاهش صادرات ایران باعث افزایش بهای نفت خواهد شد و ایران می تواند با صادرات اندک، همان میزان درآمد را کسب کند.

واشنگتن پست با اشاره به تبعات براندازی در ایران نوشت: این موضوع در بلند مدت می تواند نگاه مردم ایران را به آمریکا تغییر دهد و باعث بی ثباتی هرچه بیشتر در منطقه شود. آمریکا باید پیش از اقدام به این رویه خطرناک و فاجعه آمیز، بیشتر بیندیشد.^۳

۱ - اقتصاد آنلاین؛ کد خبر ۲۸۴۹۴۹

۲ - سایت مشرق نیوز؛ کد خبر ۸۷۱۵۶۸/

۳ - سایت مشرق نیوز کد خبر ۸۷۶۸۱۱

اول، مقام معظم رهبری: مذاکره نخواهیم کرد جنگی نخواهد شد

رهبر معظم انقلاب در دیدار هزاران نفر از اقشار مختلف مردم در ۲۲ مردادماه فرمودند: آحاد مردم مشکلات معیشتی امروز را احساس می‌کنند. یک بخشی از مردم واقعاً زیر فشارند و این گرانی مواد غذایی و مسکن و... روی مردم فشار می‌آورد. ایشان با بیان اینکه بر اثر برخی بی‌تدبیری‌ها و بی‌توجهی‌ها ارزش کشور دست کسانی افتاد که از آن سوءاستفاده کردند، فرمودند: این مشکل، مربوط به نحوه مدیریت و سیاست‌گذاری اجرایی است.

ایشان فرمودند امریکایی‌ها درصدد هستند که القا کنند در صورت عدم مذاکره ایران با آنها جنگ نظامی اتفاق خواهد افتاد. «دو کلمه در این باره به مردم بگوییم: «جنگ نخواهد شد و مذاکره نخواهیم کرد.» این خلاصه‌ی حرف بود که همی مردم ایران بدانند.»^{۳۱}

دوم) تلاش مجلس برای وضع مالیات بر عایدی نامتعارف مسکن

سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس در گفتگو با خبرنگار مهر، با اشاره به جمع‌آوری امضا برای طرح دوفوریتی مالیات بر عایدی سرمایه اظهار داشت: طبق این طرح، افرادی که به تعداد اعضای خانوارشان منزل مسکونی دارند، از مالیات بر مسکن معاف می‌شوند.

زهراسعیدی ادامه داد: افرادی که در ساخت و ساز هستند تا ۵ سال از زمان ساخت منازل مسکونی، از پرداخت مالیات معاف هستند اما بعد از پنج سال اگر منازل مسکونی را که ساخته‌اند به فروش نرسانند، باید مالیات آن را بپردازند. وی افزود: مالیات حاصل از این بخش به صندوقی واریز می‌شود و در اختیار بانک مسکن برای پرداخت وام قرض‌الحسنه به مسکن اولی‌ها قرار خواهد گرفت.

سعیدی تأکید کرد: تلاش داریم تا هر چه سریع‌تر بررسی دو فوریت این طرح در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار بگیرد.^{۳۲}

دوم، ناهماهنگی در پاسخ به درخواست ترامپ

یکی از مسائلی که در خصوص پیشنهاد مذاکره ترامپ به ایران به وجود آمد دو دستگی در پاسخ به این پیشنهاد در داخل کشور بود که نشانه تردید برخی نخبگان در پاسخ منفی به این درخواست بوده است. این در حالی است که یکی از اهداف امریکا از طرح پیشنهاد مذاکره محک زدن نخبگان و سیاسیون کشور بود، لذا لازم بود که صدای واحدی از ایران در رد این پیشنهاد شنیده می‌شد با این حال برخی کج سلیقه‌گی‌ها موضع مقتدرانه جمهوری اسلامی ایران را در رد این پیشنهاد تحت الشعاع قرار داد. از این میان پاسخ سردار جعفری به پیشنهاد ترامپ و انتقاد علی‌مطهری از این پاسخ بازتاب گسترده‌ای داشت.

پاسخ قاطع فرمانده کل سپاه به درخواست ترامپ

سردار جعفری در پاسخ به پیشنهاد مذاکره ترامپ گفت: ایران، کره شمالی نیست که به درخواست شما پاسخ مثبت بدهد و شما ناشی‌تر از آن هستید که بتوانید ادبیات مقاومت ملت ایران را درک کنید. وی اظهار داشت: شما آرزوی مذاکره با ایران را به گور خواهید برد.^{۳۳}

۳۱ - سایت فرارو؛ کد خبر: ۳۷۰۶۳۷

۳۲ - خبرگزاری مهر کد خبر؛ ۴۳۵۴۴۶۶

۳۳ - سایت العالم، لینک خبر <http://yon.ir/Mmwe>

نامه انتقادی علی مطهری

علی مطهری نائب رئیس مجلس شورای اسلامی در نامه ای خطاب به محمدعلی جعفری فرمانده کل سپاه به سخنان او درباره پیشنهاد مذاکره دونالد ترامپ رئیس جمهوری آمریکا واکنش نشان داد و بیان کرد: با وجود اینکه بنده هم مذاکره با آمریکا را در شرایط کنونی به صلاح کشور نمی دانم ولی اینکه این مذاکره همیشه نكوهیده باشد نیاز به دلیل دارد شاید در آینده شرایط به گونه ای شود که بتوان با آمریکا هم مذاکره کرد. وی ادامه داد: تنها رییس جمهور کشور می تواند به نیابت از مردم سخن بگوید نه هر مقامی.^{۳۴}

چاپ دوم روزنامه اصلاح طلب در استقبال از پیش شرطهای یواشکی ترامپ

روزنامه شرق در استقبال از صحبت‌های ترامپ، برای مذاکره با آمریکا دست به چاپ دوم زد.

چاپ دومی که صرفاً به خاطر ادعای دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا مبنی بر آمادگی او برای مذاکره با ایران بدون پیش شرط، صورت گرفته است.

البته مایک پمپئو، وزیر امور خارجه آمریکا ساعاتی پس از اظهارات ترامپ تأکید کرده است که این ابراز آمادگی البته شرایطی هم دارد!

استقبال از صحبت‌های ترامپ در حالیست که «تجربه برجام» و عبرت‌های آن هنوز در مقابل چشم دولت و مردم قرار دارند. افکار عمومی هنوز تیتتر مشهور شرق برای دفاع از برجام روحانی را به خاطر دارند؛ تیتتری که می‌گفت: امضای کوری تضمین است... و امروز دروغ بودن آن هم از جانب مسئولان روزنامه و هم مردم ایران به تأیید رسید^{۳۵}

فرصت ایران یا آمریکا

سایت عصر ایران در یادداشتی با عنوان «۸ نکته درباره تقاضای ترامپ برای مذاکره بدون پیش شرط: عقب نشینی آمریکا - فرصت ایران» به استقبال از سخنان رییس جمهور آمریکا رفته و آن را فرصتی برای ایران معرفی می کند. حتی شرط‌هایی را که وزیر خارجه آمریکا بعد از سخنان ترامپ برای ایران تعیین نمود را ناشی از تعجیل او برای جلوگیری از بروز این دیدار تفسیر نموده است. این سایت دیدار با رییس جمهور آمریکا را در این شرایط ناشی از دست برتر ایران نسبت به آمریکا تلقی می کند که می تواند امتیازات فراوانی از آمریکا بگیرد.^{۳۶}

ایران به درخواست مذاکره ترامپ چه پاسخی بدهد؟

سایت عصر ایران در مطلبی با عنوان «ایران به درخواست مذاکره ترامپ چه پاسخی بدهد؟» به قلم جلیل بیات تلاش کرده است تا تحلیلی درباره بهترین پاسخ ایران به ترامپ بدهد. نویسنده تلاش کرده است پیشنهاد مذاکره ترامپ را به ابعاد شخصیتی او گره بزند و با این احتمالات به این نتیجه برسد که این فرصت خوبی برای مذاکره مستقیم و گرفتن امتیاز از آمریکا است. البته وی به سابقه مذاکره مستقیم ایران و آمریکا و پیاده روی ظریف با جان کری در حاشیه مذاکرات برجام و نتایج آن اشاره ای نکرد.

تحلیل: مشکلات اقتصادی کنونی نتیجه اعتماد به پیشنهادات دشمن؛ نه تحریم ها

ترامپ درست در روزی که ارزش پول ملی ایران بیش از ۲۵٪ در یک روز کاهش یافته است پیشنهاد مذاکره می دهد. در درون ایران برخلاف تمام تحلیل های بین المللی، پیاده نظام رسانه ای دشمن آن را ناشی از دست برتر ایران جلوه می دهند تا افکار عمومی را از مقاومت در برابر مذاکره ذلیلانه خارج کنند و در نتیجه فشار بر نظام را افزایش دهند.

نفوذی های جبهه دشمن بدون هرگونه علقه وطنی، مذهبی و انسانی تلاش دارند در گام اول با به وخامت کشاندن وضعیت اقتصادی و معیشتی مردم، ابتدا زمینه سازی برای شورش های داخلی در اثر نارضایتی های صنفی و اقتصادی را دارند و در صورت موفق نبودن این تلاش ها در گام دوم نظام را در موضعی انفعالی قرار داده و زمینه تحمیل شرایط امریکا را فراهم نمایند. ترامپ با اعتماد به این سناریو در خرداد ماه وعده شورشها و درگیری تیرماه در ایران را داده بود. اکنون با عدم توفیق در فاز اول نقشه، درصدد هستند با ایجاد شوک مجدد در بازار ارز و سکه توسط نفوذی های خود زمینه را برای تن دادن ایران به شرایط امریکا فراهم نمایند. ایشان با نادیده گرفتن سوء مدیریت همفکران و هم پیالگان خود تلاش دارند ملاقات با ترامپ را به عنوان فرصتی برای ایران نشان دهند تا در صورتی که رهبر معظم انقلاب با آن مخالفت نماید تقصیرها را برگردن نظام بیاندازند و همفکران خود را تبرئه نمایند.

پس هوشیاری مردم ایران و بازی نخوردن در فضا سازی های رسانه ای خود شرط اول و آخر عبور از تحریم های امریکا است. مردم به خوبی می دانند که شرایط کنونی بیش از آنکه ناشی از تحریم های امریکا باشد ناشی از غفلت آنها در سالهای گذشته و اعتماد به پیشنهاد دشمن در انتخاب مسئولان بوده است. با این وجود، شواهد مختلفی وجود دارند که نشان می دهند حتی اگر این دیدار صورت پذیرد نیز مشکلات اقتصاد ایران پایان نخواهد یافت:

۱- بروز بحران ارزی یک ماه پیش از آن بود که امریکا اعلام خروج از برجام نماید. این بحران ناشی از عملکرد مسئولان اقتصادی دولت و بانک مرکزی در اجرای تعهدات *fatf* بدون تصویب مجلس و یا شورای عالی امنیت ملی بوده است. حتی اگر این گرانی ها به دلیل مشکلات بازار دویی بوده است از ۶ ماه قبل هشدارهای لازم داده شده بود و ایشان کاری برای مقابله با آن صورت ندادند.

۲- تبانی پتروشیمی ها و برخی صرافیه ها در التهاب اخیر بازار ارز (در مردادماه) و تبانی پتروشیمی ها در تزریق نکردن ارز حاصل از صادرات خود به بازار ایران و فروش آن در بازار آزاد، ناشی از تحریم های امریکا نبوده است که با مذاکره با امریکا بخواهیم آنرا حل نماییم. بلکه ناشی از حاکمیت مدیران لیبرال بر اقتصاد ایران است.

۳- نوسانات ارزی اخیر (مردادماه) در زمانی صورت می گیرد که هنوز تحریم های امریکا به جریان نیافتاده است و حتی با به جریان افتادن این تحریم ها تاثیر آن بر اقتصاد ایران چندان زیاد نیست و این تاثیر نیز با وقفه همراه است. پس مشکل از تحریم های امریکا نیست که مذاکره مستقیم با امریکا راهگشا باشد.

۴- نکته دیگری که باید توجه داشت اینکه امتیازات برجام هم - که مسببان آن، آنرا خیلی بزرگ کرده اند - نیز به دلیل محکم نبودن و معلق بودن این امتیازات بر تمدید سه ماهه برجام از سوی امریکا، نتوانست اقتصاد ایران را تکان دهد. حال امریکایی که برجام را توافق بد می داند آیا حاضر است در مذاکره مستقیم امتیازاتی فراتر از برجام به ایران بدهد؟؟؟

۵- پیشنهاد مذاکره مستقیم با امریکا در این زمان بیش از آنکه جنبه عملیاتی داشته باشد جنبه روانی دارد و محملی است برای فرار از پاسخگویی مسئولان لیبرال و روسای قوای سه گانه در کشور و آوار شدن مشکلات اقتصادی بر سر سیاست های درست منطقه ای و موشکی نظام اسلامی .

سوم، شکایت ایران از امریکا به دیوان دادگستری بین المللی

ظریف در روز ۲۵ تیرماه ۹۷ در توییت نوشته بود: «امروز ایران به دیوان دادگستری بین المللی شکایت کرد تا امریکا را به دلیل اعمال مجدد غیرقانونی تحریم های یکجانبه پاسخگو کند».

دیوان دادگستری بین المللی در بیانیه خود آورده که شکایت ایران به دلیل صدور فرمان اجرایی ۱۸ اردیبهشت ترامپ برای بازگشتن تحریم هایی است که بر اساس برجام، موقتاً تعلیق (*lift*) شده بودند. شکایت ایران ۵ بندی است و طی آن از قضات دیوان خواسته شده که موارد ذیل را اعلام کنند:

بیانیه ۸ می (۱۸ اردیبهشت) آمریکا در خصوص اعمال تحریم‌های جدید علیه ایران، نقض تعهدات آمریکا ذیل معاهده مودت (منعقد در سال ۱۹۵۵) است

آمریکا باید بدون هیچ‌گونه تأخیری، اقدامات آغاز شده از ۸ می را متوقف کند
آمریکا بایستی فوراً از تهدید به اعمال تحریم‌های جدید علیه ایران، دست بردارد
آمریکا باید تضمین بدهد که گامی در مسیر دور زدن رأی دادگاه در خصوص این پرونده برنمی‌دارد
آمریکا باید خسارات وارده به شرکت‌های ایرانی را بر اساس تشخیص دیوان، به صورت تمام و کمال جبران کند

چرا شکایت به دیوان دادگستری بین‌المللی، آیا برجام بند حل اختلاف نداشت؟

دیوان دادگستری بین‌المللی بازوی قضایی سازمان ملل و محل رجوع کشورهای عضو این سازمان برای حل اختلافات بین کشورهاست؛ کشورهای غیرعضو فقط در صورت گرفتن مجوز موردی از شورای امنیت می‌توانند به دیوان شکایت کنند.

این البته آخرین حلقه اتصال دیوان دادگستری بین‌المللی و شورای امنیت نیست. در صورتی که دو کشور اختلافشان را به دیوان ارجاع دهند و کشور محکوم، از اجرای رأی دیوان سر باز بزند، کشور شاکی می‌تواند به شورای امنیت مراجعه کند. این مورد در سال ۱۳۶۳ اتفاق افتاد و نیکاراگوئه پس از شانه خالی کردن آمریکا از پذیرفتن رأی دیوان علیه خود، به شورای امنیت شکایت کرد. با توجه به حق وتوی آمریکا، طبیعتاً شکایت نیکاراگوئه در شورای امنیت به جایی نرسید.

ایران در حالی به خاطر نقض برجام به دیوان دادگستری بین‌المللی شکایت کرده که در این توافق چندجانبه، قرار شده بود که «کمیسیون مشترک برجام» مرجع حل و فصل اختلافات اعضاء باشد.^{۳۷}

بندهای فصل «حل اختلاف» برجام مورد اشاره این مقام آمریکایی، «کمیسیون مشترک برجام» را مرجع حل و فصل اختلافات ایران و ۱+۵ تعیین کرده بود ولی با توجه به مکانیسم تعبیه شده در بندهای ۳۶ و ۳۷ این توافق، در صورت شکایت ایران از «نقض عمده» توافق توسط آمریکا، تنها کافی بود که آمریکا در کمیسیون مشترک به خطا کار بودن خودش رأی ندهد و در شورای امنیت هم، قطعنامه تمدید لغو تحریم‌های ایران را وتو کند.

در این صورت، همه تحریم‌های رفع شده به واسطه برجام، با اجرایی شدن مکانیسم ماشه، به صورت یکجا به سمت تهران بازمی‌گشت. وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران به عنوان متولی نظارت بر اجرای برجام، تاکنون در خصوص علت عدم شکایت به کمیسیون مشترک برجام و ارجاع این اختلاف به دیوان دادگستری بین‌المللی، توضیحی نداده است.^{۳۸}

چهارم، افزایش مطالبه‌گری از مسئولان

استیضاح وزیر کار و رفاه اجتماعی

مجلس ایران روز چهارشنبه ۱۷ مرداد با رای موافق خود به استیضاح علی ربیعی، او را از کار برکنار کرد. در جلسه علنی روز چهارشنبه مجلس ایران که به بررسی موضوع استیضاح وزیر کار، تعاون و رفاه اجتماعی اختصاص داشت، نمایندگان پس از شنیدن نطق موافقین و مخالفین و صحبت‌های وزیر، با ۱۲۹ رای موافق در مقابل ۱۱۱ مخالف و ۳ رای ممتنع به استیضاح علی ربیعی رای موافق دادند و به این ترتیب وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی را از کار برکنار کردند.

کاهش اشتغال و افزایش بیکاری، مشکلات معیشتی کارگران و کاهش توانایی‌های بخش‌های تعاون و رفاه و ضعف صندوق‌های بازنشستگی از جمله دلایل عمده استیضاح علی ربیعی عنوان شده بود.

جلسه استیضاح با حواشی بسیاری هم همراه شد، از حاضر نشدن نمایندگان متقاضی استیضاح برای صحبت کردن در مخالفت با وزیر، تا اعلام تنفس علی لاریجانی، رییس مجلس و همچنین بیرون کردن موقتی خبرنگاران از صحن علنی مجلس در روز خبرنگار.^{۳۹}

حاشیه‌های جلسه استیضاح به گونه‌ای رگم خورد که جنبه‌های سیاسی این استیضاح را عریان تر از جنبه دغدغه‌مندی اقتصادی نمایندگان ساخته بود.

اعلام وصول سوال از رییس جمهور

در تاریخ ۱۰ مردادماه سال سوال تعدادی از نمایندگان مجلس از رییس جمهور پیرامون مشکلات اقتصادی اخیر اعلام وصول شد.

لاریجانی درباره محورهای سوال از رئیس جمهور گفت: عدم موفقیت دولت در مدیریت قاچاق کالا و ارز، استمرار تحریم‌های بانکی، عدم موفقیت دولت در کاهش نرخ بیکاری در چند سال اخیر، رکود اقتصادی شدید چندساله و افزایش روزافزون نرخ ارز و کاهش ارزش پول ملی محورهای سوال از رئیس جمهور است. طبق آئین‌نامه رئیس جمهور موظف است حداکثر تا یک ماه آینده برای پاسخ به سوالات نمایندگان در صحن علنی حضور یابد.^{۴۰}

دستگیری ثبت سفارش کننده متخلف

در زمانی که ثبت سفارش خودروهای خارجی ممنوع شده بود، ثبت سفارش ۶۴۰۰ خودروی لوکس در رسانه‌ها خبرساز شد. برخی خبر از هک سایت ثبت سفارش دادند ولی پلیس فتا آن را رد کرد. از قرار معلوم سایت برای مدت کوتاهی برای ثبت سفارش این خودروها باز شده بود.^{۴۱}

مدیرعامل شرکت متخلف - که این روزها پاراف حمایت‌گونه وزیر صنعت معدن و تجارت از درخواست ایشان برای بازگرداندن ثبت سفارش خودرو ابطال شده این شرکت در فضای مجازی دست به دست می‌گردد- در روز ۲۷ مردادماه دستگیر گردید.

مطالبه‌گری مراجع تقلید از مسئولان

مراجع تقلید به عنوان زبان گویایی مطالبات مردمی، بیانیه‌ها و سخنرانی‌هایی برای مطالبه‌گری از مسئولان جهت حل مشکلات اقتصادی داشتند.

انتقاد "آیت الله مکارم شیرازی" خطاب به دولت و دستگاه قضایی

متن بیانیه آیت الله العظمی مکارم شیرازی درباره مسائل جاری کشور به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

بسیاری از مردم از طرق مختلف با ما تماس می‌گیرند و می‌گویند چرا مشکلات ما از طریق مراجع، به مسئولین تذکر داده نمی‌شود؟

ما بارها در جلسات خصوصی و عمومی این مشکلات را گوشزد کرده‌ایم، باز هم عرض می‌کنیم مردم از چند موضوع به شدت از مسئولین شکایت دارند:

اول اینکه در مسائل اقتصادی با تورم شدید و بالا رفتن جهشی قیمت‌ها تهیه نیازهای اولیه زندگی برای آن‌ها بسیار مشکل شده، می‌گویند گرچه تحریم‌های خارجی فشار بر اقتصاد ما وارد می‌کند، اما چنان نیست که

راه‌حلی نداشته باشد. همچنین آن‌ها معتقدند، تیم اقتصادی دولت ضعیف است. چه اصراری دارند که مشکلات به دست آن‌ها حل شود؟ چرا این تیم ضعیف را عوض نمی‌کنند؟ چرا صاحب‌نظران باتجربه اقتصادی را فرا نمی‌خوانند؟ چرا به جای اینکه کارخانه‌ها را فعال کنند و جوانان ما را به کار دعوت نمایند، ثروت‌های مردم را از گردش اقتصادی خارج کرده و به صورت سکه و دلار در خانه‌ها محبوس می‌کنند؟ چرا نقدینگی بدون در نظر گرفتن راهکارهای اقتصادی از طریق استقراض از بانک مرکزی، بی‌حساب و کتاب افزوده می‌شود؟

مردم از دستگاه قضایی نیز به شدت شکایت دارند. می‌گویند اگر آن‌ها با قاطعیت، شجاعت و سرعت با مفسدان اقتصادی برخورد کنند این جرثومه‌های فساد به سرعت برچیده می‌شوند. اگر ده، بیست نفر از آن‌ها با محاکمه

سریع، یعنی حداکثر در یکی دو ماه، نه چند سال، محاکمه کنند و اموالشان مصادره و به اشد مجازات، مجازات شوند، اوضاع عوض می‌شود و اگر آن‌ها به افراد صاحب نفوذی مربوطند - که حتماً مربوطند - آن صاحبان نفوذ را با شجاعت پای میز محاکمه بکشند و با محاکمه سریع، حکم آن‌ها را اجرا کنند و آن‌ها را با مجازات شدید، مجازات کنند، به یقین کسی جرأت نمی‌کند که سرمایه‌های عظیم مردم را به حساب خود بریزد.

اگر در مسأله چهار، پنج هزار خودروی قاچاق که اسناد آن کاملاً در دست است، در چند هفته حکم صادر و اجرا شود، دیگران جرأت آن سوء استفاده‌های کلان را نخواهند کرد.

تکرار می‌کنم، مردم قضاتی می‌خواهند شجاع، با قاطعیت و با سرعت که به این وضع شرم‌آور مفسدان پایان دهند.

در ضمن به مردم عزیزمان این توصیه را دارم که آن‌ها حق مطالبه حل مشکلاتشان را دارند ولی بدانند بدون انسجام داخلی و اتحاد همه گروه‌ها، مشکلات حل نمی‌شود. آن‌ها که از خارج مردم را به آشوب دعوت می‌کنند، دشمنان قسم خورده ملت ایرانند و تشنه خون ما می‌باشند، هرگز نباید به شیطنتهای آن‌ها توجه کرد. خداوند! به مسئولین بیداری، هوشیاری، اراده و تصمیم برای حل مشکلات مردم خوبان عنایت فرما.

والسلام علیکم ورحمة الله^{۴۲}

آیت الله العظمی صافی گلپایگانی: مسئولان به وضعیت بد اقتصادی سامان بدهند

مرجع تقلید شیعیان گفت: اینجانب بارها در ملاقات‌ها، پیام‌ها و نامه‌های خود درباره این مشکلات و راه‌حل آن تذکر داده‌ام و اکنون هم تذکر می‌دهم که زندگی برای بسیاری از مردم دشوار شده است.

ایشان با اشاره به عدم ثبات اقتصادی، گرانی، بیکاری، طلاق و مفاسد اخلاقی خواستار برخورد با مدیران نالایقی که این همه ضرر به کشور زده اند شدند.

ایشان با انتقاد از تخصیص ناکارآمد ارز در ماههای اخیر و بر باد دادن میلیاردها دلار از سرمایه کشور، خواستار رسیدگی مسئولان به مردم و کنارگذارند ملاحظات جناحی و حزبی از سوی مسئولان گردیدند

این مرجع تقلید شیعیان تصریح کرد: مسئولان باید ببینند مردم چه می‌خواهند نه اینکه خود را نماینده مردم معرفی کنند ولی بر خلاف میل آن‌ها رفتار کنند مردم همیشه در صحنه ما عزت و شرف و سربلندی مملکت را می‌خواهند و مسئولان باید پاسخگوی این همه خوبی مردم باشند.^{۴۳}

بیانیه جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در خصوص مسائل اقتصادی اخیر کشور

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در بیانیه ای در تاریخ ۱۱ مردادماه با انتقاد از مدیریت اقتصادی کشور، خواستار توجه به ظرفیت های داخلی و برخورد با مفسدان اقتصادی گردیدند.

در بخشی از این بیانیه آمده است « تحلیل واقع بینانه و دقیق مسائل کشور نشان می‌دهد، گرچه جنگ تحمیلی اقتصادی، با ایجاد تحریم‌های غیرقانونی خارجی بر اقتصاد ما فشار وارد می‌کند اما بی ثباتی اقتصادی و گرانی‌های لجام گسیخته و ساعتی قیمت‌ها بیش از هر چیز ریشه در سوء مدیریت و بی‌برنامگی مسئولان دارد... مسئولان کشوری و لشکری باید با مدیریت جهادی و حساب شده ضمن پرداختن به مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم با صلابت و قدرت به مبارزه با استکبار ادامه دهند و لحظه‌ای از دشمنی دشمن غافل نشوند.»^{۴۴}

بیت‌المقدس

۴۲ - خبرگزاری مهر کد خبر ۴۳۶۳۹۵۹

۴۳ - خبرگزاری مشرق کد خبر ۸۸۰۳۹۹

۴۴ - خبرگزاری مشرق کد خبر ۸۸۰۴۴۶

مطالبه ائمه جمعه

ائمه جمعه به عنوان نمایندگان رهبر معظم انقلاب در تعامل با مردم و مشکلات آنها قرار دارند. انتظار بر این است که مطالبه گری ائمه جمعه از مسئولان شهرستان برای درک مشکلات مردم و حل آنها بیشتر گردد. در میان موضع گیری های ائمه جمعه سراسر کشور، موضع امام جمعه بابل در مطالبه از نمایندگان شهرستان در خصوص سوال از رییس جمهور و درک مشکلات مردم بازتاب گسترده ای داشت. این مطالبه گری از این رو حائز اهمیت است که شفاف، ناظر به مورد خاص و قابل لمس برای عموم مردم بوده است، شایسته است مطالبه مودی در دستور کار ائمه جمعه سراسر کشور قرار بگیرد.

مطالبه امام جمعه بابل از نمایندگان شهرستان

حجت الاسلام روحانی امام جمعه شهر بابل در خطبه های نماز جمعه ۱۲ مردادماه ضمن اشاره به وعده های رییس جمهور و سکوت و انفعال مجلس در این خصوص گفت:

«در مجلس شورای اسلامی دو بار است که می خواهند از رییس جمهور سوال کنند اما در بار اول برخی از نمایندگان در دقایق آخر سوال خود را پس گرفتند. رییس مجلس بداند که بخشی از بی تدبیری ها به مجلس شورای اسلامی برمی گردد. برخی نمایندگان، روز نامه ای را امضا می کنند و شب امضاها را پس می گیرند. لعنت خدا بر نماینده ای که از امضا و موقعیت خود در حال کاسب کاری است. در مجلس چه خبر است چرا مدیریت نمی شود؟ نامه سوال از رییس جمهور با امضای ۹۰ نفر برای بار دوم مطرح شد. سوال مردم این است چرا دو نماینده این شهرستان و اکثر نمایندگان استان زیر نامه سوال از رییس جمهور را امضا نکردند؟ خدای ناکرده نکند این مساله ناشی از راحت طلبی و نداشتن مشکلات اقتصادی و... در اطرافیان آقای نماینده باشد.»^{۴۵}

پنجم، فعال شدن شبکه مویرگی مقابله با تحریم ها

اگرچه زمان زیادی تا پایان اولتیماتوم ایالات متحده آمریکا برای خروج شرکتهای خارجی از ایران باقی نمانده است، اما به نظر می رسد که دولت در یک فضای آرامش کار را به کندی پیش می برد و به تازگی ۱۲ برنامه برجای خود را رونمایی کرده است. حال آنکه تا این برنامه ها به جزئیات تصویب شده و در مسیر اجرا قرار گیرد، به طور قطع، زمان زیادی سپری خواهد شد.

در مقابل اما، بخش خصوصی به نظر می رسد که شبکه مویرگی فعالیت های تجاری خود را با شرکای خارجی طراحی کرده و در حال پیاده سازی نظامی هر چند کوچک برای مرادوات مالی و کالایی خود برای دوران تحریم است؛ این را به طور کامل می توان از جنب و جوش ها و برخی اخباری که از گوشه و کنار در مورد فعالیت های شرکتهای کوچک و متوسط با همتایان خارجی خود شنیده می شود، دریافت. حال آنکه دولت نه تنها در این فضا، برنامه مشخصی برای کارهای اساسی مورد نیاز در مقابله با تحریم طراحی یا حداقل اعلام نکرده است، بلکه با بخشنامه های متعدد، زمینه ساز دردسرهای بسیار برای فعالان اقتصادی شده است.

در تازه ترین تصمیم، دولت اعلام کرده که دفاتر تخصصی وزارت صنعت برای تخصیص ارز باید وارد گود شده و تصمیم گیری کنند که این خود، خطر بروز و ظهور امضاها و طلایی را بیش از هر زمان دیگری گسترش می دهد، حال آنکه وزارت صنعت هنوز در پرونده تخصیص ارزهای دولتی، و موضوع ثبت سفارش خودرو، با حواشی زیادی مواجه شده و اما و اگرهای بسیاری را به دوش می کشد. از سوی دیگر، شبکه صرافی ها برای حرکت در این شبکه مویرگی، به طور قطع یکی از پیش نیازهای کار موفق فعالان اقتصادی هستند که هنوز هم خبری در رابطه با آغاز به کار رسمی آنها نیست.

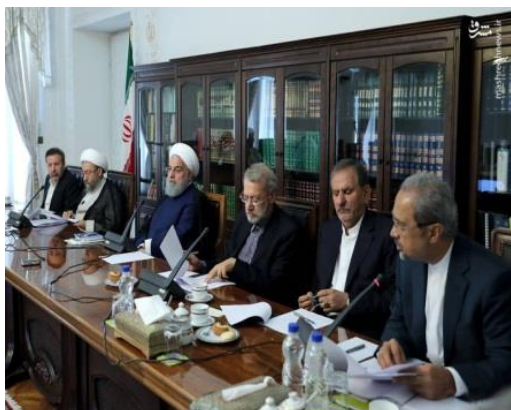
به هر حال در شرایط کنونی اقتصاد ایران، این فعالان اقتصادی هستند که دست به کار شده و تلاش دارند تا اقتصاد ایران را از وضعیت کنونی خارج کنند؛ هر چند که به هر حال آنها نیز منفعت های خود را در این رابطه دنبال می کنند و دلشان می خواهد با شرکای خارجی، کار را توسعه دهند، ولی به هر حال، این حرکت آنها در راستای منافع ملی و تامین نیازهای کشور است.^{۴۶}

۴۵ - yon.ir/plJqX

۴۶ - <https://www.mashreghnews.ir/news/۸۷۴۵۶۲> / شبکه - مویرگی - مقابله - با - تحریم - ها - فعال - شد

ششم، برگزاری جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی

در هفتمین جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی که روز ۱۳ مرداد برگزار شد، ابتدا سیاست‌هایی که بانک مرکزی برای بخش ارزی کشور پیش بینی کرده است، مورد بررسی قرار گرفت.

همچنین با توجه به نوسانات اخیر که در بخش ارزی کشور بوجود آمده اعضای جلسه تأکید کردند که شرایط اقتصادی کشور نیازمند تصمیمات جدید و بازنگری در سیاست‌های قبلی است؛ لذا سیاست‌های جدید بانک مرکزی در بخش ارزی در این جلسه مورد بررسی و تأیید سران و اعضای جلسه قرار گرفت در جلسه قبلی این شورا در تاریخ ۶ مردادماه نیز تصویب گردید:

اختصاص مشوق‌هایی برای جذاب و سودآور کردن طرح‌های نیمه تمام برای بخش خصوصی امکان تغییر کاربری، پرداخت اقساطی و معافیت ده ساله مالیاتی برای سرمایه‌گذاران فراهم شد^{۴۷}

هفتم: نادیده گرفتن دستورات فرماندهی اقتصاد مقاومتی توسط سازمان برنامه و بودجه

سازمان برنامه و بودجه نه تنها خود در اقتصاد مقاومتی وظایفی بر عهده دارد، بلکه به عنوان دبیرخانه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی نیز محسوب می‌شود؛ با این حال نحوه عملکرد این سازمان هر دو مورد را به حاشیه برده است. طبق این ابلاغیه ۱۲ دستگاه دارای پروژه اولویت دار خواهند بود. یکی از این دستگاه‌ها سازمان برنامه و بودجه است که ۷ پروژه اولویت دار برای آن تعریف شده است. این پروژه‌ها عبارتند از: «طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته تولید و

اشتغال سال ۱۳۹۷»، «طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته مشارکت عمومی-خصوصی»، «طراحی، ساماندهی، اجرا و پایش بسته حمایت از توسعه صادرات غیر نفتی»، «ایجاد سازوکار نظارت بر اجرای برنامه ششم توسعه، بودجه و احکام رئیس جمهور»، «طرح ملی فقر زدایی»، «تهیه اسناد آمایش سرزمین در سطح ملی و تبیین جهت گیری های آمایش منطقه ای»، «تهیه اسناد آمایش سرزمینی در سطح استان ها»

بررسی ها نشان می دهد تهیه بسته تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷ و تهیه بسته حمایت از صادرات غیر نفتی جزو فعالیت های معمول ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی از زمان شکل گیری بوده است. سایر پروژه های تعریف شده برای سازمان برنامه و بودجه نیز یا جزو وظایف ذاتی این دستگاه است یا مانند طرح ملی فقر زدایی کلی و مبهم است؛ در واقع هیچ یک از پروژه های اولویت دار سال ۱۳۹۷ سازمان برنامه و بودجه جهشی و اولویت دار محسوب نمی شود.

بر اساس فرموده رهبر انقلاب در شهریورماه سال ۱۳۹۵ «در اقتصاد مقاومتی آن چیزی که مورد انتظار است، یک کار جهشی است. ببینید، دستگاه و دولت، خب یک کارهای متعارفی دارد، کارهای معمولی ای دارد در زمینه‌های اقتصاد در همه‌ی بخش های مختلف این وزارتخانه‌های چندین گانه‌ی اقتصادی که دارد انجام می‌گیرد؛ این کارها که خب باید انجام بگیرد؛ [اما] از جمله‌ی چیزهایی که در اقتصاد مقاومتی مورد نظر است، یک کار فوق‌العاده است، یک کار جهشی است.»

در کتابچه مسیر فرمانده اقتصاد ایران که بهمن ماه سال گذشته در چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ارائه شد، ۸ پروژه اولویت دار به شرح زیر به سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد شده است. بعضی از این پروژه ها و اقدامات در دستور کار این سازمان قرار گرفته و بعضی دیگر هنوز به عنوان اولویت شناخته نشده و ضروریست به عنوان پروژه اولویت دار اقتصاد مقاومتی، برای سازمان برنامه و بودجه در نظر گرفته شود:

**خصوصی سازی بی ضابطه و نظارت،
سر منشاء همه مشکلات کنونی است و
اقتصاد ایران را به اقتصادی رفاقتی،
غیر مولد و غیر مردمی تبدیل کرده
است**

- ۱- راه اندازی سریع سامانه های مرتبط با گسترش دولت الکترونیک
- ۲- ایجاد سامانه انتشار برخط و شفاف مناقصات، مزایادات و قراردادهای دولتی
- ۳- اصلاح نظام مدیریت استانی با اختصاص درصدی از درآمد استان ها به همان استان
- ۴- ایجاد نظام اجرای پروژه های عمرانی از طریق قراردادهای **BOT** در قالب ایجاد صندوق پروژه
- ۵- ایجاد سامانه برخط پروژه های عمرانی به همراه طرح توجیهی و درصد پیشرفت

- ۶- جایگزینی سریع نظام بودجه ریزی هزینه ای با نظام بودجه ریزی عملیاتی
- ۷- ارائه لایحه قانون بودجه ریزی عمومی طبق اصل ۵۲ قانون اساسی
- ۸- ایجاد سازوکار نظارت مردم بر دستگاه های اداری و سازمان های دولتی و حاکمیتی

پیشینه سازمان برنامه و بودجه در اقتصاد مقاومتی

طبق پروژه های اولویت دار ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، سازمان برنامه و بودجه در دو سال گذشته باید پروژه های کلان و مهمی مانند استقرار نظام بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد، اصلاح ساختار کلان دولت، استقرار دولت الکترونیک و واگذاری پروژه های نیمه تمام به بخش خصوصی را اجرا می کرد. با این وجود بررسی های نشان می دهد این موارد اجرایی نشده و بدون ارائه هیچ گونه گزارشی در سال ۱۳۹۷ حذف شده اند.^{۴۸}

تحلیل ها و پیشنهادات رصدی

نامه ۳۸ اقتصاددانان به رئیس جمهور که مورد توجه مقام معظم رهبری قرار گرفت

رهبر معظم انقلاب در سخنرانی خود در ۱۳۹۷/۵/۲۲ از نامه ۳۸ تن از اقتصاددانان کشور به ریاست جمهور تمجید کردند. ایشان نه تنها اصل این نامه نگاری را به دیده مثبت نگریستند؛ بلکه راه حل های پیشنهادی چهره های سرشناس را تایید کردند.

در ادامه محورهای این نامه به صورت مختصر ارائه می گردد
آسیب شناسی

- انتقاد از خصوصی سازی ناقص در اقتصاد ایران

• خصوصی سازی ای که بدون در نظر گرفتن نهادهای پشتیبان بازار، انتقال اموال دولت به دوستان و آشنایان و ایجاد اقتصاد رانتی در نتیجه این نوع خصوصی سازی، با وضع قوانین و مقررات ناپخته و فاقد کارشناسی کافی فرصت های بزرگ استفاده از رانت های گسترده انرژی و فرصت های بی بدیل دسترسی به اعتبارات بانکی و ارزی، بخشودگی های مالیاتی، انحصارهای مختلف وارداتی برای این اقتصاد به اصطلاح خصوصی غیرمولد؛ منجر به زایش نو سرمایه دارانی که با تکیه بر مناسبات قدرت و وابستگی به دولت ها و سو استفاده از فرصت های رانتی به ثروتهای کلان دست یافتند و دولت را به تسخیر خود درآورده است و در کلیه امور و شئون اقتصادی، مانند تعیین نرخ بهره بانکی یا نرخ تبدیل ارز مداخله می کند. و اقتصاد ایران را به اقتصادی رفاقتی و غیر مولد و غیر مردمی تبدیل کرده است.

- آسیب شناسی مصداقی اقتصاد رفاقتی ایران در ۲۸ محور که برخی از محورهای آن در ادامه می آید:
- افزایش وابستگی به صادرات مواد خام و اولیه صنعتی و معدنی با تکیه بر رانت گسترده منابع و انرژی و تعمیق اتکای اقتصاد کشور به درآمدهای ناشی از خام‌فروشی؛
- رشد و گسترش شدید و بی‌قاعده بنگاه‌های رانتی شبه‌دولتی (پتروشیمی، فولاد، معدنی، خودروسازی و بانکی)؛
- تضعیف و تحدید مستمر بخش خصوصی واقعی و به ویژه بخش خصوصی مولد (صنایع کوچک و متوسط)، غیر مردمی شدن اقتصاد و در نهایت تشدید رکود در فعالیتهای اقتصادی بخش خصوصی واقعی، کاهش سطح درآمد و معیشت عامه مردم و تشدید فقر و نابرابری‌های اقتصادی- اجتماعی؛
- اجرای دستوری خصوصی‌سازی برای تقسیم اموال و ثروت‌های عمومی با هدف مال خودسازی شخصی و گروهی، تحت عنوان رقابتی‌سازی و کاهش تصدیگری دولتی، که به گسترش اقتصاد رفاقتی و تقویت ائتلاف بنگاه‌های خصولتی در جهت کنترل هر چه بیشتر اقتصاد کشور منجر شد؛
- در اقتصاد ایران بیش از ۹۰ درصد ارز یا مستقیماً حاصل فروش منابع ملی (نفت، گاز و معادن) است یا غیرمستقیماً به واسطه رانت منابع حاصل شده است، در نتیجه ارز اموال شخصی یا خصوصی نیست و در شمول اموال و کالاهای عمومی محسوب می‌شود؛
- استفاده ابزاری از بازار سرمایه (بورس اوراق بهادار) در جهت جذب سرمایه مردم و بخش خصوصی و تزریق آن به بنگاه‌های شبه‌دولتی (بیش از ۸۰ درصد از ارزش بازار سرمایه متعلق به سهام بنگاه‌های بزرگ شبه‌دولتی مانند پتروشیمی، فولادی، معدنی، خودرو و بانکی است)؛
- خلق بخش مهمی از حجم نقدینگی توسط بانک‌های شبه‌دولتی در نتیجه کاهش نسبت سپرده قانونی اسمی از ۱۷ درصد به ۱۱ درصد که پس از کسر بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی به کمتر از ۵ درصد کاهش می‌یابد و نیز افزایش سهم بانک‌های خصولتی از سپرده‌های بخش خصوصی (از ۱۹ به ۷۰ درصد) در دوره ۹۶-۱۳۸۶؛
- افزایش دستوری نرخ سود بانکی در جهت برخورداری صاحبان درآمدهای رانتی از رانت سرمایه، به زیان عامه مردم، بخش خصوصی و صنایع کوچک و متوسط و به سود بخش مهمی از بنگاه‌های خصولتی؛
- کاهش سهم بخش‌های صنعتی و کشاورزی از ۵۰ درصد مانده تسهیلات بانکی در سال ۱۳۸۳ به ۲۷ درصد در سال ۱۳۹۵ و در نتیجه تغییر مسیر تامین مالی به سمت بخش‌های نامولد سوداگری و سفته‌بازی توسط بانک‌ها و موسسات مالی خصولتی؛
- رشد بی سابقه مالی‌سازی اقتصاد (رشد قارچ‌گونه بانک‌ها و مؤسسات مالی و تفوق فعالیت‌های نامولد بر مولد)، سلب مالکیت (کالایی‌سازی خدمات اجتماعی نظیر آموزش، بهداشت، مسکن، حمل و نقل عمومی، انرژی، کالایی‌سازی طبیعت و واگذاری انبوهی از دارایی‌های دولتی به بخش خصولتی) و ارزان‌سازی نیروی کار (بیکارسازی، پایین نگاه داشتن حداقل دستمزدها و ناامن و موقتی‌سازی از طریق تغییر در قراردادهای)؛
- راه نجات اقتصاد کشور در میان و بلند مدت تنها از طریق یک برنامه توسعه عادلانه تولید محور امکان پذیر است و برای برون‌رفت از شرایط بحرانی کنونی و تحدید «اقتصاد خصولتی»، رشد و تقویت «بخش خصوصی واقعی» و پایان روند غیر مردمی شدن اقتصاد کشور از طریق راهکارهای زیر:
- ۱- محدودسازی و کاهش تزریق رانت (به خصوص رانت منابع و انرژی) به بنگاه‌های خصولتی و توزیع عادلانه، متناسب و متوازن آن در طول زنجیره‌های ارزش با توجه به ایجاد اشتغال و ارزش افزوده؛ ۲- نظام تصمیم‌گیری کنونی به هیچوجه قادر به حل و فصل مشکلات کنونی نیست و باید یک نهاد فراقوه‌ای به شیوه کاملاً متفاوت تصمیم‌گیری ایجاد شود بطوری که از تشمت فکری و سیاستی کنونی پیشگیری شود؛ ۳- مبارزه فراگیر با فساد از طریق محدودسازی یا حذف انواع رانت‌ها به ویژه رانت‌های انرژی. لازمه مبارزه فراگیر با فساد، شفاف‌سازی همه فرایندهای کسب درآمدهای ارزی و ریالی بخش عمومی و موارد مصرف آنهاست؛ ۴- برنامه ریزی عاجل برای تقویت توان حکمرانی (کنترل و نظارت و قاعده‌گذاری) دولت و جهت‌گیری به سمت بکارگیری مدیرانی در دولت که درک درستی از بایسته‌های توسعه‌گرای حکمرانی داشته باشند؛ ۵- تفکیک کامل مدیریت دولتی از مدیریت بنگاه‌های خصولتی، جرم‌انگاری انتقال مدیران دولتی به بنگاه‌های خصولتی قبل و بعد از بازنشستگی؛ ۶- کنترل جدی نوع روابط میان مدیران دولتی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی و کنترل نوع خدمت‌دهی دستگاه‌های دولتی و بنگاه‌های خصولتی به نمایندگان؛ ۷- چابک‌سازی و سالم‌سازی نظام مالیاتی کشور و گسترش دامنه مالیات‌ستانی به کلیه بخش‌های خدماتی و به خصوص مالیات بر مستغلات، درآمدهای حاصل از سود سپرده‌های

بانکی و فعالیت‌های نامولد مانند واسطه‌گری و دلالی. کاهش مالیات صنایع کوچک و متوسط به عنوان رکن اصلی فرصت‌های شغلی مولد (به ویژه در بخش‌های کاربر و نوآور) و لغو معافیت‌های مالیاتی صادرات مواد خام و اولیه؛ ۸- با هدف شفاف سازی مهمترین کانون توزیع رانت و امکانپذیر کردن نظارت‌های همگانی و تخصصی و پاسخگو کردن دولت در باب تک تک موارد تخصیص‌های ارزی، تصمیمات تخصیص منابع ارزی به مجلس شورای اسلامی واگذار شود؛ ۹- به منظور کوتاه کردن دست نهادهای غیرپاسخگو، بانک‌های به اصطلاح خصوصی بزرگ در صورتی که از نظر حسابداری، ورشکسته محسوب نمی‌شوند در یکدیگر ادغام و به یک یا دو بانک تبدیل شوند و در مورد بانک‌های خصوصی کوچک یا از نظر حسابداری ورشکسته، انحلال، ادغام یا حتی انتقال مالکیت آن‌ها در دستور کار قرار گیرد؛ ۱۰- منحصر کردن نگهداری حساب‌های بخش عمومی در بانک‌های دولتی و جلوگیری از پرداخت بهره به این سپرده‌ها؛ ۱۱- مدیریت عرضه و تقاضای ارز با محدود کردن تخصیص ارز به کالاهای اساسی غذا، دارو و نیازهای اساسی بخش تولید ساخت در داخل کشور و جلوگیری از فعالیت‌های سوداگرانه بر روی آن؛ ۱۲- برقراری پیمان نامه ارزی برای بنگاه‌های صادراتی که از منابع و یارانه‌های عمومی بهره گرفته اند و بازگرداندن ارز صادراتی به بانک مرکزی؛ ۱۳- تا قبل از تحقق اصلاحات پیشنهادی، ایجاد بازار ثانویه ارز نیازمند بررسی کارشناسی و دقیق نتایج و پیامدهای آن است و در شرایط کنونی باید از تعجیل در راه اندازی آن جدا اجتناب شود؛ ۱۴- در کوتاه مدت، دولت باید به منظور بازگرداندن اعتماد و آرامش عمومی، تمام ظرفیت‌های خود را برای مهار تلاش‌هایی که افزایش شدید قیمت‌ها را دنبال کرده اند، با هدف ایجاد ثبات در اقتصاد کشور بکار گیرد و از هرگونه افزایش قیمت‌ها، از جمله قیمت ارز در نرخ‌های خود، جلوگیری کند؛ ۱۵- خروج تمامی بنگاه‌ها و نهادهای نظامی از فعالیت‌های اقتصادی؛ ۱۶- تامین هزینه‌های امنیت کشور از طریق اخذ مالیات و انحصار آن در مسیر بودجه عمومی مصوب مجلس؛ ۱۷- با توجه به اینکه یکی از ارکان شکل دهنده بحران موجود تن دادن به منافع واردکنندگانی است که رابطه‌ای با تولید ندارند و فرصت‌های شغلی داخل را از بین می‌برند، بازنگری در سیاست‌های وارداتی از الزامات توجه به تولید داخلی است؛ ۱۸- تجدیدنظر اساسی در بسترهای فضای کسب و کار در جهت کاهش هزینه‌های بخش‌های مولد و افزایش هزینه‌های بخش‌های نامولد؛ ۱۹- طراحی برنامه ویژه مسکن اقشار کم درآمد و خارج ساختن زمین و مسکن از مناسبات سوداگرانه؛ ۲۰- گرچه بی‌ثباتی‌های اخیر بازار اصولاً ریشه در مشکلات ساختاری یاد شده در بالا دارد، اما شکل‌گیری سریع بحران در هفته‌های اخیر ریشه در بی‌اعتمادی عمومی به نظام تصمیم‌گیری و ناهماهنگی سیاست‌مداران ارشد و عدم انسجام و بی‌ثباتی در موضع‌گیری‌های داخلی در برابر تنش‌های خارجی دارد. بر این اساس لازم است تشتت در موضع‌گیری‌های سیاسی و اظهارنظر و ورود مقامات غیرمسئول در حوزه سیاست خارجی به سرعت پایان پذیرد و کلیت نظام سیاسی موضعی شفاف و عقلانی و مبتنی بر تعامل مثبت در حوزه سیاست خارجی اتخاذ و رسماً اعلام کند.

امضا کنندگان این نامه عبارتند از: عبدالمجید آهنگری، مرتضی افقه، ناصر الهی، امراله امینی، کمال اطهری، سیدمحمد بحرینیان، علی اصغر بانویی، سجاد برخوردار، جهان میر پیش‌بین، هاتف حاضری، غلامحسین حسن‌تاش، حمیدرضا حرری، محمود ختائی، حسین راغفر، مراد راهداری، محسن رنایی، محسن ریاضی، سعید راسخی، شهریار زروکی، احسان سلطانی، بهرام سحابی، عباس شاکری، ولی‌اله شهبازخانی، حسن طائی، فرهاد علی‌نژاد مهربانی، جمال فتح‌الهی، رسول قاسمی، سیدضیاءالدین کیال‌حسینی، کامران کسرابی، سیدمحمد حسن مصطفوی، فرشاد مؤمنی، میرحسین موسوی (استاد اقتصاد)، سعید نایب، سیدمحمدباقر نجفی، علی‌رضا ناصری، محمد لشگری، محمدرضا یوسفی، سیداحمد یزدان‌پناه

تشریح ابعاد بیانیه ۳۸ اقتصاد دان به رییس جمهور

دکتر فرشاد مومنی در تشریح نامه ۳۸ اقتصاددان به رییس جمهور در ابتدا به مرارت هایی که اقتصاد دان نویسنده نامه متحمل می شوند پرداخت و دکتر فرشاد مومنی در ادامه درباره پیشینه نامه نگاری به رؤسای جمهور گفت: وقتی صداهای منفرد شنیده نمی شد یا چنین احساسی پدید می آمد که گویی بنابر این است که شنیده نشود به تدریج و به صورت فزاینده این احساس در بین اقتصاددانها پدید آمد که باید تلاش های دسته جمعی صورت دهند.

دکتر فرشاد مومنی: باید از سازهی ذهنی ای که به نام بازارگرایی معرفی می شود اما در واقع بازارگرایی مبتذل است، دست برداشت. منظور ما الگویی از بازارگرایی است که نه به لوازم عملی شدن بازارگرایی در یک کشور توجه دارد و نه مسئولیت پیامدهای آن را به عهده می گیرد؛ در ذات خودش کوتاه نگر است و از طریق سیاست هایی که توصیه می کند مشوق گسترش و تعمیق، رانت، ربا و فساد است. باید به سطح دیگری از اندیشه که در آن بین نظریه و محیط پیوند وسیع و رابطهای معنی دار برقرار شود بازگشت.

من در صحبت های عمومی این مسئله را مطرح کردم که فرق آقای احمدی نژاد و آقای روحانی در این بود که احمدی نژاد در برابر انتقادها برآشفته و گاهی اوقات پیامدهایی پدیدار می شد. در دوره ی آقای روحانی، به خصوص در دوره ی اول ایشان مرتباً مطالبه ی ارزیابی انتقادی توسط استادها می کردند اما از نظر تأثیر عملی به طرز حیرت انگیزی این دوره با یکدیگر مشابه بود.

وی گفت: باید توجه کرد وقتی در مبارزه ی انتخاباتی وعده های غیر متعارف می دهند، در حالی که اهل این کشور بودند و تازه هم متولد نشده بودند و با شناختی که از این مناسبات داشتند عهد و پیمان با خداوند و ملت بسته بودند؛ در این صورت اینکه دیگرانی و عناصری و ساختارهایی دیگری در تحقق این وعده ها دخیل هستند به هیچ وجه رافع مسئولیت کسانی که تعهد داده اند، نیست.

شواهد و مطالعات حکایت از آن دارد که کشور دارد به سمت یک گزار خطرناک از دولت خام فروش به دولت آینده فروش حرکت می کند

وی افزود: ما طی صحبت های خودمان به ویژه از سال ۱۳۸۴ تا به امروز دائماً هشدار می دهیم به اینکه سطوح فزاینده ای از انواع از کارکرد افتادگی ها در کشور ظاهر شده به طوری که حتی مفاهیم و شاخص ها هم کارکرد خودشان را از دست دادند و عناصر و مؤلفه های مسئول در هر حیطه ای هم کارکرد خودشان را از دست دادند از آن سو دائماً به صورت فزاینده نوعی احساس رها شدگی و بی پناهی از سوی عامه ی مردم و به خصوص فرودستان و تولیدکنندگان کشور شایع می شود.

این پژوهشگر اقتصاد ایران با هشدار این که ما مشاهده کردیم که در اثر اجرای برنامه ی تعدیل ساختاری با روندهای بسیار خطرناک حاکمیت زادی از ساختار قدرت روبرو هستیم، گفت: جلوه های بسیار فاجعه ساز این حاکمیت زدایی را به ویژه در بازار پول و بازار سرمایه ی کشور با شدت عریان بودن بیشتری می توان مشاهده کرد و سوی دیگر ما با یک روند بسیار نگران کننده ی مسئولیت گریزی ساختار قدرت از امور حاکمیتی مواجه هستیم. از این زاویه شدت نگران کنندگی درباره ی اموری مثل آموزش، سلامت مردم، زیر ساخت های فیزیکی و از این قبیل بسیار

محاسبه های مقدماتی ما نشان دهنده ی این است که هیچ عنصری از نظر قدرت توضیح دهنده ی نابسامانی های اقتصادی - اجتماعی موجود در ایران را به اندازه ی عنصر سلطه ی ربا بر مناسبات اقتصادی - اجتماعی ما نیست

بیشتر است. به همین خاطر است که فکر کردیم به اعتبار اینکه دوباره کشور در معرض دگردیسی‌های خیلی خطرناک قرار می‌گیرد الآن زمانی هست که هشدار دهیم.

عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی با بیان این که شواهد و مطالعات حکایت از آن دارد که کشور دارد به سمت یک گزار خطرناک از دولت خام فروش به دولت آینده فروش حرکت می‌کند، گفت: اگر روند تحولات رفتارهای مالی دولت را به ویژه طی ده ساله‌ی گذشته مورد توجه قرار دهید ملاحظه می‌فرمایید که دولت دائماً و به صورت فزاینده طی این ده سال بسیار بیشتر از دو دهه‌ی قبل از خودش برای گذران امور جاری نیازمند وام‌گیری‌های داخلی و خارجی شده است. از این نگران کننده‌تر این که محاسبات مقدماتی ما نشان دهنده‌ی این است که ما اکنون در شرایطی قرار گرفتیم که محاسبه‌های اولیه‌ی ما حکایت از این دارد که در نیمه‌ی اول سال ۱۳۹۰ برای اولین بار در تاریخ اقتصادی معاصر ایران سهم رانت ناشی از سیاست‌های نادرست و جهت‌دار به سمت منافع غیر مولد و رانت‌خورها و رباخورها از سهم رانت ایجاد شده از محل نفت بیشتر می‌شود. دو نکته‌ی اخیر اگر استمرار داشته باشد ما باید حسرت زمانی را بخوریم که مناسبات کشور بر محور رانت نفتی اداره می‌شده و به همین دلیل فکر کردیم که باید این تذکر مشفقانه مطرح شود.

ما در این نامه به صورت اجمالی نشان داده‌ایم و اشاره کرده‌ایم که قانون اصلی به هم ریختگی‌های شدت یافته‌ی با منشأ ربوی به مسئله‌ی بانک‌های به اصطلاح خصوصی برمی‌گردد... ماجرای اصلی در اینجا این است که اجازه‌ی عمل دادن به بانک‌های به اصطلاح خصوصی در ایران در واقع یک نقطه‌ی عطفی است که در آن یک رانت بی‌سابقه و دائماً به طرز هیولایی در حال افزایش به گروه‌های محدودی از عناصر و اجزای ساختار قدرت تعلق گرفته و این‌ها می‌توانند از هیچ خلق پول کنند.

دکتر مؤمنی با انتقاد از حجم «ربا» در اقتصاد ایران گفت: محاسبه‌های مقدماتی ما که ان‌شاءالله بعداً با بسط بیشتر انتشار عمومی پیدا خواهد کرد نشان دهنده‌ی این است که هیچ عنصری از نظر قدرت توضیح دهنده‌ی نابسامانی‌های اقتصادی-اجتماعی موجود در ایران را به اندازه‌ی عصر سلطه‌ی ربا بر مناسبات اقتصادی-اجتماعی ما تعیین نیست. برای ما بسیار غم‌انگیز است در حالیکه درباره‌ی امور ظاهری بسیار کم‌اهمیت، غیرت‌های دینی به طرز غیر متعارف و بعضاً غیر اسلامی به جوش می‌آید و منشأ هتاک‌ها و حریم‌شکنی‌ها و بی‌اخلاقی‌هایی می‌شود، چه اتفاقی می‌افتد که درباره‌ی مسئله‌ی بسیار تکان دهنده‌ی زایش غیرمتعارف، نابرابر ساز و فاجعه‌آفرین پول تا این درجه ما بی‌تفاوتی مشاهده می‌کنیم. ما در این نامه به صورت اجمالی نشان داده‌ایم و اشاره کرده‌ایم که قانون اصلی به هم ریختگی‌های شدت یافته‌ی با منشأ ربوی به مسئله‌ی بانک‌های به اصطلاح

خصوصی برمی‌گردد. ماجرای اصلی در اینجا این است که اجازه‌ی عمل دادن به بانک‌های به اصطلاح خصوصی در ایران در واقع یک نقطه‌ی عطفی است که در آن یک رانت بی‌سابقه و دائماً به طرز هیولایی در حال افزایش به گروه‌های محدودی از عناصر و اجزای ساختار قدرت تعلق گرفته و این‌ها می‌توانند از هیچ خلق پول کنند. با کمال تأسف به اعتبار مجموعه‌ای از علل و عواملی که باید در زمان مستقلاً درباره‌ی آن صحبت شود.

وی با انتقاد از برخی از اقتصاد دانان گفت: در عین حالی که این بانک‌ها بر مناسبات خلق پول از هیچ استوار هستند و بی‌سابقه‌ترین نقش را در رونق بخشی به تجارت پول و تبدیل کردن ربا به موتور خلق ارزش افزوده در این اقتصاد داشته‌اند کسانی به اسم بازارگرایی اما با به ابتذال کشاندن اندیشه‌ی بازاری از این مناسبات حمایت کردند و اکنون ما رد هر بحران شکنندگی‌آوری را در کشورمان پی می‌گیریم ملاحظه می‌کنیم که یک سر آن به ماجرای سلطه‌ی غیر متعارف بانک‌های خصوصی بر مقدرات پولی کشور باز می‌گردد.

این پژوهشگر اقتصاد توسعه، رکن دیگر این ماجرا را باز کردن افق‌هایی برای فعالیت‌های رانتی به نام تولید دانست که گلوئی بازار سرمایه‌ی ایران را فشار می‌دهند.

وی گفت: ما در اثر این مناسبات هم که البته هر دوی آن‌ها با همدیگر پیوند و ارتباط معنی‌دار دارند؛ مشاهده می‌کنیم به موازات حاکمیت‌زدایی از بازار پول در ایران شاهد حاکمیت‌زدایی در بازار سرمایه هم هستیم. به ویژه طی ده ساله‌ی گذشته همه‌ی دوستان ما کم و بیش دائماً روی این مسئله تأکید گذاشتند که مناسبات به طرز غیرمتعارف حاکم بر بازار سرمایه‌ی ایران که عناصر کلیدی تغذیه‌کننده‌ی آن رانت و ربا و خام‌فروشی هستند، با

شیوه‌ی خاصی از تبلیغات روندهای تحولات در بازار سرمایه در ایران تبدیل به ابزار باج‌گیری از دولت و ملت شده است.

دکتر مؤمنی با تذکر این که بازار سرمایه در طول تاریخ خود در ایران هرگز نمایان‌گر خوبی برای اینکه آدم بفهمد در اقتصاد ایران چه می‌گذرد نبوده، گفت: کفایت طی ده ساله‌ی گذشته به بدترین نقاط عطف تاریخ اقتصادی ما نگاه کنید. در شرایطی که اقتصاد با شرایط شبه فاجعه روبرو بوده این‌ها در بازار سرمایه یک مرتبه جهش‌های غیر عادی نشان می‌دهند و در دوران‌هایی که کوچک‌ترین اختلالی در فرآیند کسب رانت این‌ها اجازه می‌شود، یک مرتبه سقوط‌های غیرمتعارف پدیدار می‌شود و بعد از اینکه امتیازها رد و بدل شد می‌بینیم که اوضاع به روال قبلی خود برمی‌گردد. من بسیار متأسف هستم از سیستمی که به آقای رئیس‌جمهور پشتیبانی کارشناسی ارائه می‌کند که چیزهای بسیار بدیهی را هم با ایشان در میان نگذاشته‌اند و ایشان هم مانند رئیس‌جمهور قبلی بازی این ماجرا را خورده و اخیراً در حالی که کشور در شرایط خیلی حاد اقتصادی قرار دارد ایشان خیلی با لبخند رضایت به تحولاتی که در بازار سرمایه اتفاق افتاده استناد می‌کرد.

این امضاکننده نامه ۳۸ اقتصاددان به رییس‌جمهور ادامه داد: در این نامه ما به طور مشخص روی این مسئله تأکید گذاشته‌ایم که کانال اصلی ماجرای حرکت به سمت بهبود اصلاح رابطه‌ی دولت و ملت است. اکنون مجال نیست که توضیح دهیم چه خطاهای راهبردی طی این سه دهه‌ی گذشته صورت گرفته که رابطه‌ی دولت و ملت را در معرض آسیب‌های بسیار شدید قرار داده است. اما به صورت ایجابی تصریح و تأکید کردیم و باز هم تذکر می‌دهیم که مسئله‌ی شفافیت، عدالت و مشارکت مردم در سرنوشت خودشان عناصر گوهری این ماجراست و از این زاویه کل ساختار قدرت را دعوت می‌کنیم به اینکه به کارنامه‌ی سه دهه‌ی گذشته نگاه کنند تا متوجه شوند طی سه دهه‌ی گذشته به طور مثال از جنبه مشارکت اقتصادی به طور متوسط همواره نزدیک به ۲/۳ جمعیت در سنین فعالیت از مشارکت در سرنوشت اقتصادی کشور خود ناموجه محروم مانده‌اند.

وی گفت: اگر ما می‌فهمیم که اشتغال یک متغیر سیستمی است پس معلوم می‌شود که در طرز سازه‌های ذهنی حاکم بر سیاستگذاران و در طرز قاعده‌گذاری‌ها و توزیع منافی که اتفاق افتاده است، اشکال‌های اساسی وجود دارد. برای اینکه بدانیم پشت پرده‌ی ماجرا چگونه به رانت و ربا ختم می‌شود کفایت توجه داشته باشیم که دقیقاً در این سه دهه که ما با بحران حاد اشتغال در میان جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی و زنان روبرو هستیم اندازه‌ی اشتغال در فعالیت‌های واسطه‌گری مالی پنج برابر افزایش نشان می‌دهد. این یک نماد و تجسمی است از

اینکه چگونه نظام تصمیم‌گیری ما پشت خود را به مردم و به ویژه فرودستان و تولیدکنندگان کرده و روی خود را به رانت‌جوها و رباخورها و دلال‌ها کرده است. در این زمینه سهل‌انگاری‌هایی که در همین راستا بر علیه تولید و به نفع دلال‌ها صورت گرفته، برخوردهای ضد توسعه‌ای غیر متعارفی است که در تجارت خارجی ما شکل گرفته است و ما بر اساس قراری که با دوستان گذاشته‌ایم به تدریج داده‌هایی را در این زمینه با مردم عزیز و مسئولان کشور در میان خواهیم گذاشت.

**اکنون ما رد هر بحران
شکنندگی آوری را در کشورمان پی
می‌گیریم ملاحظه می‌کنیم که یک
سر آن به ماجرای سلطه‌ی غیر
متعارف بانک‌های خصوصی بر
مقدرات پولی کشور باز می‌گردد.**

ما گفتیم اصل این است که مشکل در نظام تصمیم‌گیری حل و فصل شود، به سطح بالاتری نیاز هست که اسم آن سطح بالاتر را نهاد فرا قوه‌ای گذاشته‌ایم که در آن صلاحیت‌های تخصصی و پاکدامنی و حریت اصل باشد، نه پیوندهای متداول در ساخت اقتصادی رانتهی؛ واکنش این‌ها این بوده که اوایل آن‌ها می‌خواهند مناسبات کمونیستی راه بیندازند؛ ما به این‌ها می‌گوییم که از دل اندیشه‌ای که شما ترویج می‌کند فهم از مسائل توسعه و بایسته‌های آن ایجاد نمی‌شود و گرنه شما از منظر سطح توسعه نگاه کنید متوجه می‌شوید که حتی یک تجربه‌ی موفق توسعه در کل قرن بیستم وجود ندارد الا اینکه مشخصه اصلی‌اش این است که به چنین نظام تصمیم‌گیری تن در دهند

دکتر مؤمنی افزود: به غیر از سیاست‌های اجرایی مشخص و معطوف به موارد خاص پیشنهاد مشخصی که در این نامه کردیم، از نظر اصول و مبانی یکی از توصیه‌های اکید ما این بود که باید یک برنامه‌ی باز آرای رابطه‌ی دولت و ملت در دستور کار قرار گیرد. در اینجا بسیار مشفقانه و در نهایت خضوع می‌گوییم هر نوع سهیل انگاری و تأخیر در این ماجرا می‌تواند برای کشور ما هزینه‌های بسیار سنگین‌تر از آنچه تا به امروز داشته را به همراه بیاورد.

دکتر مؤمنی با انتقاد دوباره رویکرد جزیره‌ای اشاره به این موضوع را یکی از بدیهیات اولیه‌ی عقل سلیم دانست و گفت: بحث بر سر این است که تعداد و شدت بحران‌ها افزایش غیرمترعارف پیدا کرده و بین این بحران‌ها هم پیوند و رابطه‌ی بر هم فزاینده وجود دارد. در چنین شرایطی رویکرد جزیره‌ای و جزئی نگر برای حل و فصل مسائل محکوم به شکست است. در این شرایط بیش از هر زمان دیگر کشور ما به یک برنامه‌ی اندیشیده‌ی مبتنی بر استفاده از حد اکثر ظرفیت‌های دانایی نیاز دارد.

وی در ادامه توضیحات خود درباره نامه ۳۸ اقتصاد دان به رییس جمهور افزود: محور سومی که ما در این نامه مورد توجه قرار داده‌ایم این است از سازه‌ی ذهنی‌ای که به نام بازارگرایی اما به قول ما با بازارگرایی مبتدل باید دست برداشت. منظور ما الگویی از بازارگرایی است که نه به لوازم عملی شدن بازارگرایی در یک کشور توجه دارد و نه مسئولیت پیامدهای آن را به عهده می‌گیرد؛ در ذات خودش کوتاه‌نگر

است و از طریق سیاست‌هایی که توصیه می‌کند مشوق گسترش و تعمیق، رانت، ربا و فساد است. باید به سطح دیگری از اندیشه که در آن بین نظریه و محیط پیوند وسیع و رابطه‌ی معنی‌دار برقرار شود بازگشت.

دکتر مؤمنی در ادامه به واکنش‌های سیاسی و اقتصادی به تدوین نامه پرداخت و گفت: واکنش‌هایی از ناحیه‌ی سیاسی پدیدار شده که طیف بسیار متنوعی داشته را به طور کلی درباره‌اش ورود نمی‌کنم بخاطر اینکه آن در حیطه‌ی تخصصی ما نیست... اما طیفی از اقتصاددان‌ها که اندیشه‌ی آن‌ها را من بازارگرایی مبتدل گذاشته‌ام واکنش‌هایی به این نامه نشان دادند و مطالبی را مطرح کردند که من فکر می‌کنم اگر واقعاً در نظام تصمیم‌گیری و تخصیص منابع ما حساب و کتابی در کار باشد توجه به نکته‌هایی که این‌ها مطرح کردند برای فهم سطح صلاحیت در حیطه‌ی نظری و سطح شناخت‌شان از مسائل اقتصادی کفایت می‌کند.

وی در این باره توضیح داد: ما در این نامه گفته‌ایم که بحران هماهنگی یا به طور دقیق‌تر بحران ناهماهنگی در نظام تصمیم‌گیری و اجرایی کشور سهم بزرگی در فاجعه‌سازی‌ها داشته است. ما گفتیم اصل این است که مشکل در نظام تصمیم‌گیری حل و فصل شود و گفتیم نمی‌توان از دل آن مناسباتی که این بحران را ایجاد کرده در جستجوی راه حل بیابیم. به سطح بالاتری نیاز هست که اسم آن سطح بالاتر را نهاد فرا قوه‌ای گذاشته‌ایم که در آن صلاحیت‌های تخصصی و پاکدامنی و حریت اصل باشد، نه پیوندهای متداول در ساخت اقتصادی رانتهی؛ واکنش این‌ها این بوده که اوایل آن‌ها می‌خواهند مناسبات کمونیستی راه بیندازند، آدمی از یک سو خوشحال می‌شود که بالاخره حد فهم این‌ها هم برای مخاطب‌ها روشن می‌شود ولی از باب اینکه نباید با به کسی جسارتی کنیم، این‌ها را نه به برچسب زدنی و هتاک‌ی و بی‌اخلاقی و بی‌دانشی متهم می‌کنیم و نه چیزی دیگری؛ ما به این‌ها می‌گوییم که از دل اندیشه‌ای که شما ترویج می‌کند فهم از مسائل توسعه و بایسته‌های آن ایجاد نمی‌شود و گرنه شما از منظر سطح توسعه نگاه کنید متوجه می‌شوید که حتی یک تجربه‌ی موفق توسعه در کل قرن بیستم وجود ندارد الا اینکه مشخصه اصلی‌اش این است که به چنین نظام تصمیم‌گیری تن در دهند. این مسئله را شما می‌توانید در IPB کره‌ی جنوبی ببینید و مشابه‌های آن را در ژاپن، سنگاپور، تایوان، حتی در هند ملاحظه کنید. ترکیب شورای

برنامه‌ریزی را ملاحظه کند تا متوجه شوید این مهم‌ترین مؤلفه موفقیت کشورهای غیر کمونیست بوده است ولی حال این چه ماجرای است که این چنین واکنش نشان داده شود آن هم از ناحیه‌ی کسانی که داعیه علمی دارند، واقعاً برای ما تأسف آور و غم‌انگیز بود.

دکتر فرشاد مؤمنی واکنش دیگر منتقدان را نیز خیلی با کیفیت‌تر از نمونه‌ی اولی ندانست و گفت: ما معتقدیم با منطق نهادی که تقریباً در همه‌ی تجربه‌های توسعه قابل مشاهده هست و همه‌ی مطالعه‌های تاریخی روی آن صحنه می‌گذارد، وقتی اقتصادی طی دوره‌ی طولانی خوب عمل نمی‌کند از طریق منحصراً دستکاری متغیرهای اقتصادی نمی‌توان این اقتصاد را اصلاح کرد و به جایی باید رفت که قاعده‌ی بازی اقتصادی طراحی و تعریف می‌شود، اصلاح را آنجا قرار داد. وی با اشاره به درهم‌تیدگی مناسبات رانت و فساد با برخی از مطبوعات و رسانه‌های گفت: چون مناسبات رانت و ربا و فساد در ایران سیطره داده از پشتیبانی‌های شبه مافیایی رسانه‌ای هم برخوردار است و آن‌ها هم چیزهایی در این زمینه مطرح کردند که واقعاً ارزش پاسخگویی ندارد.

ادامه وضعیت موجود یعنی فروش نفت برای تامین مخارج کشور منابع خدادادی را هدر داده و ما را به بن بست خواهد رساند.

این امضاکننده نامه ۳۸ اقتصاددان به رییس جمهور ناراحت‌کننده‌ترین و تأسف‌بارترین واکنش را از سوی سازمان برنامه و بودجه دانست و گفت: واقعاً من برای کسانی که به این ماجرا دامن زدند متأسف هستم و امیدوارم که این فقط یک سهو ناشی از کم‌تجربگی یا خام بودن باشد.

واکنش‌ها به نامه ۳۸ اقتصاددانان

هرچند دولتمردان پس از تمجید مقام معظم رهبری از بیانیه ۳۸ اقتصاد دان به رییس جمهور، ابراز تمایل کردند که جلسه‌ای با این اقتصاددانان برای شنیدن سخنان برگزار کنند؛ ولی در عمل برگزاری جلسه‌های بخشی پیشنهاد شد که مورد تأیید نویسندگان بیانیه نبود.

دکتر فرشاد مؤمنی که با حضور دکتر راغفر در نشست تشریح مؤلفه‌های نامه ۳۸ اقتصاد دان به رییس جمهور در مؤسسه دین و اقتصاد سخن می‌گفت: ناراحت‌کننده‌ترین و تأسف‌بارترین واکنش به این نامه را از سوی سازمان برنامه و بودجه دانست و اعلام کرد با وجود این که اقتصاددانان با تأکید به دنبال نشست با رئیس جمهور بودند و به تقاضای سازمان مدیریت در برگزاری نشست پاسخ منفی می‌دهند؛ این سازمان نشست با اقتصاددانان را اعلام

عمومی می‌کند، وی هشدار داد اگر دوباره دستگاه‌های دیگری بخواهند این بازی را ادامه دهند آن گاه ما ناگزیر خواهیم شد که مستندات ماجراهایی که پشت پرده‌ی این قضایا قرار دارد را هم مطرح کنیم. وی عنوان داشت که نویسندگان بیانیه تنها در جلسه‌ای که از سوی ریاست جمهور برگزار شود، شرکت خواهد کرد.

بیانیه ۵۰ نفر از اقتصاددانان وفادار به انقلاب اسلامی

بسمه تعالی

ملت بزرگوار و انقلابی ایران، همانگونه که می‌دانید در سال‌های آغازین پیروزی انقلاب اسلامی، جنگ همه جانبه‌ای توسط استکبار جهانی و ایادی آن بر میهن عزیزمان تحمیل شد. به گواهی تاریخ، ورود و حضور جهادی فرزندان شما نقش بی‌بدیلی را در عبور از آن بحران و گذار از آن شرایط ایفاء نمود.

اکنون کشور ما در معرض یک جنگ تحمیلی اقتصادی تمام عیار قرار گرفته است که اگر آثار و تبعات آن از جنگ نظامی به مراتب بیشتر نباشد، بطور قطع و یقین از آن کمتر نیست، و نظام استکباری نقشه‌های شومی برای ترویج ناامیدی و القاء ناکارآمدی نظام جمهوری اسلامی ایران و ناتوانی در حل مشکلات اقتصادی در سر دارد.

نظام استکبار جهانی

یکی از ترفندهای جنگ روانی دشمن برای ایجاد رعب در مردم شریف و تاثیر منفی بر اقتصاد، تحریم نفتی کشور است، در حالی که این امر می تواند به بهترین فرصت برای اقتصاد ایران تبدیل شود و واقعا باید از آن استقبال کنیم. اینکه مسئولین امر همت اصلی خود را به این معطوف کنند که در هر حال نفت را صادر خواهیم کرد بازی در زمین دشمن است. ادامه وضعیت موجود یعنی فروش نفت برای تامین مخارج کشور منابع خدادادی را هدر داده و ما را به بن بست خواهد رساند.

این وضعیت حساس ایجاب می کند تا به سرعت مدیریت جهادی و انقلابی در عرصه های اقتصادی کشور ساری و جاری گردد. ملت ایران مطمئن باشند که با تمسک به لطف و امداد الهی همچون مراحل پیشین از این مرحله نیز با پیروزی و سرافرازی و به سلامت عبور خواهیم کرد. بدون تردید یکی از مهمترین علل نوسانات و التهابات کنونی بازار سکه و ارز رشد نقدینگی نامتناسب با بخش واقعی اقتصاد و عدم اتخاذ تدابیری برای هدایت صحیح آن به بخش مولد می باشد.

قرار گرفتن اقتصاد ایران در معرض یک جنگ اقتصادی تمام عیار و اثرپذیری آن از شوک های خارجی و سلب اعتماد مردم به دلیل وجود رانت ها و مفاسد اقتصادی به همراه سوء تدبیر اقتصادی دولت بر شدت نوسانات افزوده است.

عدم اطمینان به آینده موجب شده تا برخی از افراد برای حفظ ارزش پول و افزایش ثروت خود به خرید سکه و ارز روی آورده و به دلیل شدت تقاضا، قیمت این قبیل دارایی ها، ساعت به ساعت در حال افزایش باشد که معیشت عموم مردم را به مخاطره جدی انداخته است.

نوسانات و التهابات ارزی در حالی اتفاق می افتد که کشور ما در مقایسه با اغلب کشورهای جهان از ظرفیتها و امکانات اقتصادی بسی بیشتر و سرشاری برخوردار است.

به طور نمونه ما چهارمین تولیدکننده نفت و دارای اولین ذخایر گازی جهان هستیم. همچنین موازنه در منابع و مصارف ارزی کشور برقرار است در بیشتر سالها منابع بر مصارف فزونی داشته است.

با وجود این امکانات و ثروت ملی قابل توجه، چرایی وقوع این التهابات ارزی محل تامل جدی است. شرایط موجود واقعیتی جز پیامدهای ناشی از سوء مدیریت اقتصادی افرادی نیست که با انکار و فرافکنی و نگاه به دست بیگانگان و بدون توجه به ظرفیت های داخلی زمام امور را در دست دارند. عدم توجه به رهنمودهای رهبری، عمل نکردن به سیاست های کلان و بندهای اقتصاد مقاومتی و عدم رعایت شایسته سالاری نادیده انگاشتن و عدم استفاده از نخبگان جوان و با نشاط در مدیریت کشور و همچنین بی اعتنایی به تذکرات اقتصاددانان پر دغدغه و دلسوز ایران اسلامی از ویژگی های رویکرد فعلی مدیریت اقتصادی کشور است.

کاهش قدرت خرید و کوچک شدن سفره مردم و افزایش نگران کننده شکاف فقیر و غنی از جمله مصادیق بارز و نتایج مشهود رویکرد مذکور می باشد که می تواند آسیب های اعتقادی را نیز به دنبال داشته باشد. امام موسی بن جعفر علیه السلام می فرماید: اوصی والی المسلمین ان لا یفقرهم فیکفرهم. به حاکم مسلمانان سفارش می کنم که آنان را فقیر نسازد که در نتیجه به کفر آنان بیانجامد.

این سوء مدیریت و تدبیر، گذشته از منافع شخصی و مفاسدی که به دنبال داشته است، عمدتا ناشی از تبعیت دولت از نسخه های اقتصادی بوده که متاسفانه توسط افرادی تجویز شده است که نه علم اقتصاد متعارف را به خوبی درک کرده و نه شناخت درستی از ماهیت نظام اقتصادی ایران داشته اند. بدیهی است که با توجه به امکانات و ظرفیت های ملی و توانمندی نخبگان کشور، قطعا راه حل های کوتاه مدت (و سریع) و بلند مدت برای اعمال اصلاحات اساسی در کشور وجود دارد.

**شرایط موجود واقعیتی جز
پیامدهای ناشی از سوء مدیریت
اقتصادی افرادی نیست که با انکار و
فرافکنی و نگاه به دست بیگانگان و
بدون توجه به ظرفیت های داخلی
زمام امور را در دست دارند.**

بدیهی است که با توجه به امکانات و ظرفیت های ملی و توانمندی نخبگان کشور، قطعاً راه حل های کوتاه مدت (و سریع) و بلند مدت برای اعمال اصلاحات اساسی در کشور وجود دارد.

این اصلاحات تنها با استفاده از نخبگان عالم به مبانی علم اقتصاد و توانمند به استفاده صحیح آن، مجرب و مسلط به شناخت دقیق از اقتصاد ایران، پاکدست و معتقد به حفظ و صیانت از بیت المال، دارای روحیه جهادی، مردمی و انقلابی و در صورت ایجاد یک مدیریت یکپارچه اقتصادی در کشور امکان پذیر است. بدون تردید در میان جوانانی که برای دفاع از اسلام و انقلاب جان، مال و آبروی خودشان را در معرض خطر گذاشتند، نیروهای فراوانی وجود دارند که دارای این ویژگی ها بوده و آماده اند باز تمام هستی خودشان را برای عزت و سربلندی نظام هزینه کنند. در این صورت است که می توان مسائل و مشکلات را به سرعت برطرف نموده و امید و اعتماد را به مردم، جامعه و بازیگران اقتصادی باز گرداند.

والله المستعان و علیه التکلان
۱۳۹۵/۵/۱۵

وحید ارشدی، علی امامی میبدی، حسین امیری، نعمت الله پناهی بروجردی، محمد جواد توکلی، فتحاله تاری، محمداسماعیل توسلی، ایرج توتونچیان، سید عبدالحمید ثابت، علی جابری، احمد جعفری صمیمی، محمدحسین حسین زاده بحرینی، سید رضا حسینی، محمد حیدری، سیداحسان خاندوزی، محمد جمال خلیلیان، محمود دهقانی، پرویز داودی، عطاءالله رفیعی آتانی، سید محمد کاظم رجایی، مهدی رجائی، منصور زراءنژاد، علی اصغر سالم، وحید شقاقی شهری، احمد شعبانی، احمد صلاح منش، حسین صمصامی، محمودعیسوی، سعید فراهانی، توحید فیروزان، مهدی قائمی اصل، محمد قربانی، وهاب قلیچ هادی قوامی، جعفر قادری، سیدحسن قوامی، محمد حسین کریم، محسن کریمی، محمد کهندل، غلامرضا مصباحی مقدم، محمد علی متفکر آزاد، محمد مهدی مجاهدی، محمد جواد محقق نیا، غلامعلی معصومی نیا، رضا مقدس، میثم موسائی، سید حسین میر معزی، محمد نصر اصفهانی، محمد واعظ برزانی، احمد علی یوسفی.

یک عده به دنبال این هستند که غارتها و چپاول خود را به گردن تحریم ببندازند و به نظر من بیش از هر چیزی عوامل داخلی در تشدید این شرایط موثر است و تحریمها تنها بهانه ای برای افزایش قیمت، غارت و چپاول مردم است.

هشدار نسبت به کودتای ارزی

دکتر حسین راغفر استاد دانشگاه الزهرا، نسبت به وقوع یک کودتای ارزی در پی ایجاد بازار ثانویه ارز هشدار دارد. وی با اشاره به تحولات بازار ارز گفت: در کودتای اقتصادی که در حال انجام است و بخشی از آن مربوط به افزایش قیمت نرخ ارز است، تعبیه بازار ثانویه نیز در همین راستا است که حافظ منافع گروه خاص و به زیان عموم جامعه است و به سهولت می توان ردپای اصحاب قدرت و نهادهای تصمیم گیری اساسی را شناسایی کرد.

راغفر با بیان اینکه هیچ امیدی به اقدامات دولت و مجلس و دیگر نهادهای کشور ندارم، گفت: در واقع این روند ادامه سیاستهای گذشته است و به هیچ وجه پاسخ گوی شرایط کنونی کشور نیست و تنها فرصت سوء استفاده و فرار غارتگران را فراهم می کند. حسین راغفر (اقتصاددان و استاد دانشگاه) در گفت و گو با ایلنا در مورد شرایط جنگ اقتصادی گفت: در واقع پس از پایان جنگ هشت ساله ارتشها، همواره جنگ اقتصادی به شکل توطئه های مختلف امریکا و کشورهای غربی بر علیه کشور وجود داشته و هنوز هم ادامه دارد. اما آنچه مهم است این که پس از پایان جنگ، شرایط اقتصادی کشور را به گونه ای رقم زدند که سازوکار شرایط جنگی را ملغی کردند.

اصل ۴۴ قانون اساسی تنها منافع گروه خاص را بازتاب می دهد

وی یادآور شد: برای نمونه با تغییر اصل ۴۴ قانون اساسی تنها منافع گروه خاصی تامین شد. منابع معدنی که پیش از این قانون در اختیار حاکمیت بود امکان خصوصی شدن پیدا کرد و در اختیار افرادی از درون ساختار حکومت قرار گرفت. به طوری که چگونگی بهره‌برداری و نحوه‌ی مصرف این درآمدها که متعلق به مردم است هنوز مشخص نیست. راغفر تصریح کرد: زمانی که یک صادرکننده منابع ملی را صادر می‌کند یا از منابع ملی به صورت یارانه برای تولید خود استفاده می‌کند مانند فولادی‌ها و پتروشیمی‌ها مکلف هستند که پیمان‌نامه ارزی را امضا کنند و درآمدهای ارزی حاصل از صادرات خود را به بانک مرکزی برگردانند و بانک مرکزی ارز را به صورت رسمی در اختیار دیگر بانک‌ها قرار دهد، در حالی که این سازوکارها وجود ندارد.

بانک‌ها تبدیل به غده سرطانی کشور شده‌اند

وی با انتقاد از تشکیل بانک‌های خصوصی گفت: مورد دیگر تشکیل بانک‌های خصوصی بود که توسط قانون محدود شده بودند و باید در اختیار حاکمیت قرار می‌گرفتند. در حالی که تشکیل این بانک‌ها موجب ایجاد فساد فاجعه‌بار در کشور شد، به گونه‌ای که این بانک‌ها تبدیل به غده سرطانی کشور شده‌اند.

تحولات بازار ارز در راستای کودتای اقتصادی است/براندازی از درون نظام صورت می‌گیرد

استاد دانشگاه الزهرا با اشاره به تحولات بازار ارز گفت: در کودتای اقتصادی که در حال انجام است و بخشی از آن مربوط به افزایش قیمت نرخ ارز است، تعبیه بازار ثانویه نیز در همین راستا است که حافظ منافع گروه خاص و به زیان عموم جامعه است و به سهولت می‌توان ردپای اصحاب قدرت و نهادهای تصمیم‌گیری اساسی را شناسایی کرد. وی افزود: برای نمونه اختصاص تقریباً ۲۰ میلیارد دلار در یک مدت کوتاه برای واحدهایی که فضاقت مالی برای کشور ایجاد کرده‌اند و در شرایطی که حتی یک دلار برای کشور اهمیت دارد در تاریخ ۴۰ ساله جمهوری اسلامی بی‌سابقه بوده و نشان دهنده اقداماتی است که در راستای براندازی از درون نظام و بخش قابل ملاحظه‌ای از نظام تصمیم‌گیری کشور صورت می‌گیرد.

امیدی به اقدامات دولت و مجلس ندارم

راغفر با ابراز ناامیدی از اقدامات سیاست‌گذاران کشور گفت: به نظرم بعید است که با ساختار و ترکیب سیاست‌گذاران موجود، سیاست‌های اضطراری دوران جنگ اعمال شود که تنها راه حل مدیریت منابع ارزی کشور است. چون خود سیاست‌گذاران از این شرایط متنفع می‌شوند و باید گفت «هیچ کاردی دسته خود را نمی‌برد» وی تصریح کرد: از همین روی بنده هیچ امیدی به اقدامات دولت و مجلس و دیگر نهادهای کشور ندارم و در واقع این روند ادامه سیاست‌های گذشته است، به هیچ وجه پاسخ‌گوی شرایط کنونی کشور نیست و تنها فرصت سوء استفاده و فرار غارتگران را فراهم می‌کند.

فقرا قربانیان چند جانبه اقتصاد هستند

این اقتصاددان با هشدار نسبت به پیامدهای اجتماعی سیاست‌های موجود گفت: شرایط کشور به گونه‌ای است که موجب آسیب‌های جدی به کشور می‌شود و به شدت سرمایه انسانی را مستهلک و اعتماد عمومی را نسبت به بخش عمومی و سیاست‌گذاران تضعیف می‌کند. وی افزود: یکی از پیامدهای رشد نابرابری در کشور گسترش فقر است به گونه‌ای که گروه‌های فقیر جامعه قربانیان چند جانبه نظام اقتصادی کشور هستند و به سهولت زمینه رشد جرم و جنایت فراهم می‌شود. وی متذکر شد: این شرایط باعث می‌شود تا بخش‌هایی که متعلق به طبقه متوسط و برخوردار جامعه هستند با مشاهده اینکه غارت عمومی در دستور کار نظام تصمیم‌گیری کشور است آنها نیز اقدام به افزایش ثروت خود کنند. راغفر تحریم‌ها را بهانه‌ای برای غارت ثروت عمومی دانست و افزود: یک عده به دنبال این هستند که غارت‌ها و چپاول خود را به گردن تحریم بیاندازند و به نظر من بیش از هر چیزی عوامل داخلی در تشدید این شرایط موثر است و تحریم‌ها تنها بهانه‌ای برای افزایش قیمت، غارت و چپاول مردم است.^۱

بازار ثانویه باید تعطیل شود

به نظر دکتر حسین راغفر وقتی بانک‌های خصوصی سود ۲۰ درصدی پرداخت می‌کنند معلوم است که باید ۳۵ درصد بهره بگیرند که هیچ فعالیت اقتصادی تامین‌کننده چنین سودی نیست و تنها قاچاق آن را می‌تواند انجام دهد. البته همه این اقدامات را نظام مالی و بانک مرکزی به خوبی می‌داند اما بازی در تسخیر کسانی است که همه آدم‌ها را در همه سطوح می‌توانند بخورند که در مرافعه‌های استیضاح‌ها خود را نشان می‌دهد.

دولت آمریکا هم در سال ۲۰۰۸ پس از وقوع بحران اقتصادی به مداخله در اقتصاد روی آورد و سهام بانک‌های خصوصی را خرید، ضمن اینکه جلوی خروج ۷۰۰ میلیارد دلار ارز از کشورش را هم گرفت .

فرایندی که در کشور شکل گرفته، منشاء فساد در منابع عمومی به‌ویژه نفت و منابع طبیعی است. این گروه‌ها منابع عمومی را گروگان گرفته و از آب، برق، گاز و ... رایگان بهره‌مند می‌شوند که باید ارز حاصل از صادرات آن را به بانک مرکزی بازگردانده و معادل ریالی دریافت کنند.

متأسفانه در مجلس در طول دو روز بازار ثانویه ارز را شکل دادند و روزنامه و رسانه‌هایی که در خدمت آنها هستند با مفاهیمی مانند رقابت، بازار و ... از آن دفاع کردند. ادعا می‌کردند با این بازار ارز تک‌نرخ را حاکم خواهند کرد اما ما شاهد ارز سه نرخی در بازار هستیم. نباید فراموش کرد که موج تورم آن به‌زودی وارد بازار خواهد شد و شرایط اضطراب به‌گونه‌ای شده که مردم مجبور به خرید هر آشغالی شده‌اند.

برخی گروه‌ها منابع عمومی را گروگان گرفته و از آب، برق، گاز و ... رایگان بهره‌مند می‌شوند که باید ارز حاصل از صادرات آن را به بانک مرکزی بازگردانده و معادل ریالی دریافت کنند

زمانی که نرخ ارز از ۷ هزار تومان به ۱۲ هزار تومان افزایش یافت مدافعان آن اشاره می‌کردند که این باعث تقویت صادرات می‌شود. در حالیکه زمانی که روابط روسیه با ترکیه دچار تنش شد و روسیه بازارهای خود را به ما واگذار کرد، ما کالایی برای صادرات نداشتیم یا در عراق که برای آن جنگیده‌ایم بازار کاملاً در اختیار ترکیه است و افزایش نرخ ارز به بهانه افزایش صادرات موجب کمبود کالا در کشور خواهد شد. با این شرایط بازار ثانویه را باید متوقف کنند. البته وقتی دولت و مجلس در تسخیر خصولتی‌ها است هیچ انتظاری نباید داشت.

اگر دولت با مردم صادق است نرخ را به ۴۲۰۰ تومان بازگرداند و اگر آن را انجام ندهد بزرگترین تحول جامعه خواهد بود. ارز کشور چنان تضعیف شده که دیگر کار برای افغان‌ها نیز صرفه اقتصادی ندارد. سال گذشته کل تولید ناخالص داخلی ۲ هزار و ششصد میلیارد تومان و افزایش ذخیره انبار هزار و ۹۲۰ میلیارد تومان بود که این به معنای نبود قدرت خرید در مردم است. @eranico_com

مصیبت‌های آزادسازی ارز به بهانه ایجاد بازار ثانویه

- حسین صمصامی، اقتصاددان و سرپرست اسبق وزارت اقتصاد بسته ارزی دولت را یک مجموعه آزمون شده ناموفق می‌داند. خلاصه استدلال ایشان به شرح زیر است:
- اجرای این بسته بازگشت به سیاست‌های ارزی قبل از ۲۰ فروردین ماه امسال است. دولتمردان باید پاسخ دهند اگر شرایط قبلی خوب بود، چرا به یکسان‌سازی نرخ ارز روی آوردند؟ و اگر هم به خوب بودن شرایط قبلی اعتقاد ندارند، باید پاسخ دهند چرا دوباره به بسته‌ای رجوع کردند که تا قبل از یکسان‌سازی نرخ ارز اجرا می‌شد؟
 - متأسفانه دولت در سیاست‌های ارزی خود دچار سردرگمی عجیبی شده و وقتی می‌بیند یکی از سیاست‌هایش جواب نداده بر می‌گردد تا سیاست قبلی خود را ادامه دهد!
 - در شرایط کنونی اقتصاد ما، بازار ارز به مفهوم واقعی آن وجود ندارد؛ با این حساب بر چه مبنایی قیمت هشت هزار و ۷۴ تومانی برای هر دلار کشف قیمت شده است؟
 - در پی این اقدام، موج گرانی و تورم وحشتناکی ایجاد خواهد شد. همین دلار چهار هزار و ۲۰۰ تومانی هم تورم‌زاست، چه برسد به دلاری که هشت هزار تومان قیمت‌گذاری شده است.
 - قیمت‌گذاری ارز به وسیله عرضه و تقاضا صحیح نیست..

- حتی اگر نرخ ارز در بازار ثانویه تا هفت هزار تومان هم کاهش پیدا کند باز هم تورم وحشتناکی به وجود خواهد آمد؛ اعلام کرد: در این صورت باز هم شرایط وخیمی ایجاد می‌شود و با بهبود وضع اقلیتی در کشور، اکثریت مردم متضرر خواهند شد. در حال حاضر نیز سپردن قیمت‌گذاری ارز به وسیله عرضه و تقاضا صحیح نیست .

- نرخ ارز را شاخصی است که حتی بر روی قیمت کالاهایی که ارتباط مستقیمی با ارز ندارند هم اثر می‌گذارد، و لذا؛ کالاهای دیگر هم قیمت خود را با قیمت جدید ارز تطبیق می‌دهند .

- نگرانی بسیار شدیدی در زمینه افزایش قیمت‌ها وجود دارد و افزایش قیمت‌ها در ماه‌های آتی بیشتر هم خواهد شد .

- خطر وقوع یک مارپیچ میان قیمت دلار و ریال وجود دارد که پس از تطبیق قیمت‌ها با ارز هشت هزار تومانی، این بار به دلیل افزایش قیمت‌ها، قیمت ارز مجدداً افزایش پیدا کرده و این روند ادامه خواهد داشت .

- متأسفانه دولت در حالی که از یک سوراخ چندبار گزیده شده باز هم قصد دارد این کار را تکرار کند !

- همه جای دنیا در چنین شرایطی دولت مداخله کرده و نمی‌گذارد نرخ ارز بالا برود. چراکه وقتی با رکود شدیدی مواجه می‌شویم بازار شکست می‌خورد. دولت آمریکا هم در سال ۲۰۰۸ پس از وقوع بحران اقتصادی به مداخله در اقتصاد روی آورد و سهام بانک‌های خصوصی را خرید، ضمن اینکه جلوی خروج ۷۰۰ میلیارد دلار ارز از کشورش را هم گرفت .

- نرخ بازار تامین‌کننده منافع جامعه نیست

- در شرایط کنونی، بازار نمی‌تواند نرخ واقعی را مشخص کند. نرخ تعیین شده از سوی بازار، تامین‌کننده منافع جامعه نیست؛ چراکه مشخص نیست در این صورت دولت چگونه می‌تواند دستمزدهای واقعی را متناسب با افزایش ارز تعدیل و اصلاح کند .

- ۸۵ درصد واردات کشور مواد اولیه کالاهای واسطه‌ای است. این کار کمر تولید را می‌شکند و معلوم نیست تولیدکننده چگونه باید به تولید خود ادامه دهد، ضمن اینکه هزینه‌های تولید هم بالا رفته و قیمت کالاها افزایش می‌یابد^۱ .

توهم تورم زان نبودن افزایش نرخ ارز

مصطفی نصرافهانی در رد توهم تورم زان نبودن افزایش نرخ ارز به منطق اثرگذاری ارز بر قیمت‌ها اشاره کرده و می‌نویسد:

سال گذشته زمزمه‌های سیاست تعدیل باز هم مطرح شده بود و از یک طرف طرفداران تعدیل از لزوم "واقعی شدن" قیمت‌ها از جمله نرخ ارز سخن میگفتند و از فواید افزایش نرخ ارز برای تولید و صادرات کشور، و از طرف دیگر مخالفان اگرچه با منطق کلی واقعی شدن قیمت‌های نسبی موافق بودند اما از یک طرف در اینکه کدام قیمت (بخصوص در مورد ارز) واقعی است تشکیک میکردند و از طرف دیگر در مورد اهمیت و فوریت پایین این جراحی نسبت به دیگر انواع اصلاحات در اقتصاد سخن میراندند. مخالفان از "مارپیچ نرخ ارز-تورم" میگفتند و موافقان با نگاهی "حسابداری" و "مهندسی" میگفتند که افزایش صد درصدی نرخ ارز در بدبینانه‌ترین حالت ۲۰ درصد تورم ایجاد میکند. استدلالشان هم این بود که افزایش نرخ ارز باعث افزایش قیمت محصولات وارداتی خواهد شد و چون در تولیدات داخلی سهم مواد واسطه‌ای و کالاهای سرمایه‌ای وارداتی بطور متوسط چندان بالا نیست، پس قیمت محصولات تولید داخل افزایش پیدا نخواهد کرد!

اما اگر منطق حسابداری را کنار گذاشته و منطق دانش اقتصاد را بکار بگیریم (تفاوت این دو نگاه دقیقاً در نظر گرفتن "هزینه فرصت" در دانش اقتصاد است)، آنگاه آنچه تعیین کننده قیمت محصول داخلی است "هزینه فرصت" آن است نه هزینه تمام شده آن!

بنابراین کالایی را تصور کنید که صد درصد مواد اولیه اش داخلی است ولی امکان صادرات آن هم وجود دارد. فرض کنید که قیمت جهانی آن قبل و بعد از شوک ارزی یک دلار بوده و هست. تولیدکننده قبلاً از صادر کردن کالای مذکور ۳۷۰۰ تومان بدست می‌آورد (و میتوان نتیجه گرفت هزینه فرصت آن همین ۳۷۰۰ بود) ولی الان ۱۰۵۰۰ تومان. اگرچه هزینه تمام شده کالای مذکور افزایش نیافته، اما هزینه فرصت آن تقریباً سه برابر شده است و آنچه قیمت بازار را تعیین میکند هزینه فرصت است!

بنابراین قیمت کالای قابل تجارت دقیقا به همان میزانی که نرخ ارز افزایش داشته خواهد داشت. حالا ممکن است صادرات محصول داخلی کمی هزینه مبادله داشته باشد و قیمت آن محصول در داخل به اندازه آن هزینه مبادله کمتر باشد. (مثلا بجای سه برابر شدن، دو و نیم برابر بشود) (اگر هم این اتفاق نمی افتد ریشه در #توهم پولی عوامل اقتصادی، عدم تقارنهای اطلاعاتی و اصطکاکها دارد. از طرف دیگر کالاهای وارداتی هم که دقیقا به اندازه نرخ ارز گران خواهند شد و تکلیفشان مشخص است... رکود-تورمی سنگینی در راه است ...

آثار منفی افزایش نرخ ارز در قالب سیاست ایجاد بازار ثانویه ارز

افزایش نرخ ارز در قالب بازار ثانویه زمینه ساز ایجاد عمیق ترین رکود تورمی تاریخ اقتصاد ایران است.

افزایش نرخ ارز در پی سیاست ایجاد بازار ثانویه از ۱۴ مرداد ۹۷ عواقب ناگواری برای اقتصاد ایران رقم زده است که در ادامه به مهمترین این مشکلات اشاره می کنیم:

- کاهش شدید قدرت خرید مردم و زیر خط فقر رفتن چند میلیون ایرانی (اثر سوء توزیع درآمدی)؛
- افزایش سه برابری قیمت کالاهای وارداتی (تورم وارداتی)؛
- افزایش شدید هزینه تولید داخلی به واسطه افزایش قیمت

مواد واسطه خارجی و داخلی و تغییر هزینه فرصت تولید داخلی (تورم طرف عرضه: افزایش هزینه تولید)؛
- افزایش سفته بازی و احتکار کالایی (تلاش مردم برای حفظ قدرت خرید با سفته بازی و احتکار؛ تلاش انحصارگران برای افزایش قیمت با کاهش عرضه کالا) (تورم طرف تقاضا)؛
- افزایش صد درصدی قیمت بسیاری از کالاها و خدمات به خصوص کالاهای اساسی مصرفی در اثر تورم وارداتی و تورم داخلی طرف عرضه و تقاضا؛
- افزایش رانت صنایع صادرات محور متکی بر منابع طبیعی، (حدود ۱۶۰ هزار میلیارد تومان؛ اثر سوء توزیع درآمدی)؛

- افزایش خام فروشی و اتکای بودجه دولت به نفت؛

- متضرر شدن صنایع داخلی غیر صادرات محور و صنایع داخلی صادرات محور غیر رانتی (تعمیق رکود اقتصادی و افزایش بیکاری)

- کاهش شدید سرمایه اجتماعی کشور و تنزل اعتماد مردم به سیاستگذاران اقتصادی.

همه این نتایج حاکی از ایجاد عمیق ترین رکود تورمی تاریخ اقتصاد ایران است. اگر دشمن می خواست چنین ضربه ای به ما بزند، هیچگاه قدرت آن را نداشت. ما با دست خودمان بر علیه خودمان کودتای اقتصادی کردیم. در حالی که هیچ ضرورتی برای جهش سه برابری نرخ ارز وجود نداشت. ما می توانستیم ارز حاصل از فروش نفت و مشتقات آن و صادرات غیر نفتی را با همان نرخ قبلی برای تامین کالاهای وارداتی واسطه ای و سرمایه ای (حدود ۸۵٪) و کالاهای مصرفی نهایی (۱۵٪) تخصیص دهیم.

دلایل التهابات اخیر در بازار سکه و ارز

میثم مهرپور در تحلیل دلالت التهابات اخیر در بازار سکه و ارز می نویسد: اساسا فهم غلط دولت از دلایل ایجاد این بحران و افزایش جهشی قیمت طلا و سکه باعث شد دولت تحت عنوان کنترل بازار و تعدیل قیمت ها، با پیش فروش ۷۶۰۰۰،۰۰۰ قطعه سکه بهار آزادی چیزی حدود ۵۷ تن طلا از ذخایر طلای کشور را حراج کرده و مرتکب بزرگترین اشتباه خود در چند سال اخیر شود.

در اقتصاد دو واژه تحت عنوان سود و بهره وجود دارند که چه به لحاظ لغوی و چه به لحاظ مفهوم و ماهیت تفاوت های چشمگیری با یکدیگر دارند. سود میزان نفع اقتصادی است که در قبال انجام فعالیت اقتصادی و تولید یک کالا ایجاد شده و جزء هزینه های تولید به حساب نمی آید اما بهره بهبود یا به عبارتی افزایش میزان پول یا ثروت بدون انجام یک فعالیت اقتصادی و به صورت خلق پول است. در نظام بانکی ایران که بر پایه نظام سرمایه داری-البته به صورت ناقص- در حال اجراست، وجود پدیده هایی چون سود روزشمار، سود قطعی تحت عنوان علی الحساب، فاکتورهای صوری و غیره باعث شده عملا سود جای خود را به بهره داده و در طول دهه های گذشته روز به روز نقش بهره در اقتصاد ایران بیشتر شده است.

اگر چه سکه و طلا همواره در بازار ایران تا حدودی کالاهایی سرمایه‌ای محسوب می‌شدند اما همواره بخشی از خریدهای صورت گرفته در این بازار، چه در قالب هدیه یا استفاده زینتی جنبه مصرفی دارد. این در حالی است که فروش مصنوعات طلا در ماه‌ها و هفته‌های اخیر به کمترین حد خود رسیده اما خرید و فروش سکه رونق دارد. به نظر می‌رسد با ادامه روند موجود و عدم اتخاذ تصمیمات ریشه‌ای و جدی در اقتصاد این روند تداوم داشته باشد.

پیشنهاداتی برای حل بحران طلا و سکه

در ابتدا باید توجه داشت بحران رخ داده در بازار طلا و سکه صرفاً مربوط و محدود به متغیرهای این بازار نبوده و ریشه در ساختارهای کلان اقتصادی به خصوص نظام پولی- بانکی کشور دارد. با این حال به نظر می‌رسد در شرایط فعلی باید:

۱- واردات شمش طلا از سوی دولت متوقف شده و این کار به طور کامل به اصناف، زرگران و طلافروشان بخش خصوصی سپرده شود. به نحوی که فقط ضرب سکه آن هم با دریافت هزینه از زرگران بر عهده بانک مرکزی باشد. با این کار اولاً احتمال تحریم فروش طلا به ایران از سوی آمریکا به واسطه واگذاری این حوزه به بخش غیر دولتی با مشکلاتی برای تحریم‌کننده روبه‌رو خواهد شد. ضمن اینکه دولت نیز منابع ارزی خود را صرف واردات طلا و به حراج گذاشتن این طلاها برای تعدیل قیمت‌ها در بازار نخواهد کرد.

۲- دولت باید جلوی افزایش نرخ ارز دولتی که در ماه‌های اخیر از ۴۲۰۰ تومان به سمت ۴۴۰۰ تومان رفته و در حال افزایش است گرفته و این ارز را با حفظ نرخ آن صرفاً به کالاهای اساسی و مواد اولیه تخصیص دهد، تا از این طریق جلوی افزایش قیمت کالاهای اساسی و قیمت تمام شده تولید را بگیرد.

۳- موضوع دریافت مالیات بر درآمد به خصوص دریافت مالیات از درآمد حاصل از فعالیت‌های سفته‌بازانه ناشی از خرید دلار و سکه در دستور کار جدی دولت قرار بگیرد تا با افزایش هزینه سفته‌بازانه از تمایل این افراد برای حضور در این بازارها کاسته شود.

۴- انجام اصلاحات ساختاری در نظام بانکی کشور به منظور هدایت نقدینگی با اولویت اجرای قانون بانکداری بدون ربا و مقابله جدی با بانکداری ربوی در مقام عمل.

به نظر می‌رسد دولت با انجام ۴ اقدام فوق در کوتاه مدت و میان مدت به راحتی بتواند موضوع بحران پیش آمده در بازار طلا و سکه را رفع کرده و تا حدودی حجم عظیم نقدینگی موجود را در مسیر صحیح آن قرار دهد.^۱

پیشنهاد جذاب نفتی ایران برای هند

پس از آنکه خرید نفت هند از ایران کاهش یافت، ایران تلاش می‌کند تا با پیشنهادهای جذاب هند را همچنان در حلقه مشتریان اصلی خود نگه دارد، این‌ها شامل بیمه کشتی‌ها، تخفیف قیمت، حمل رایگان محموله‌های نفت و افزایش مدت باز پرداخت است.

مقابله با تحریم‌های نفتی با تغییر مدل فروش نفت

با خروج آمریکا از برجام و زمزمه بازگشت تحریم‌ها، این سوال مطرح است که چگونه می‌توان با غلبه بر فشارهای این کشور، جریان فروش نفت را برقرار نگاه داشت؟
نفت ایران هدف دو نوع تحریم است:

اول تحریم تولید نفت؛ که سابقه اش به سال ۱۹۹۶ بر میگردد و طبق آن هیچ شرکت خارجی حق سرمایه‌گذاری بیش از ۲۰ میلیون دلار - اخیراً از سال ۹۳ به بعد ۱۰ میلیون دلار - در صنایع نفتی ایران را ندارد.

دوم تحریم فروش نفت ایران، که که سه بخش؛ عرضه، حمل‌ونقل و دریافت پول نفت را هدف قرار می‌دهد. بر اساس قانون کاهش واردات نفت از ایران که در سال ۲۰۱۲ وضع شده، کشورهای متقاضی نفت تنها در این صورت اجازه واردات نفت از ایران را دارند که طی بازه‌های زمانی ۶ ماهه و زیر نظر وزارت خزانه‌داری آمریکا، میزان واردات نفت خود از ایران را به‌طور قابل‌توجهی کاهش دهند. خروجی این قانون علاوه بر کاهش مستمر فروش نفت ایران، کانالیزه شدن مسیر عرضه و توانایی آمریکا بر نظارت دقیق بر آن است.

در «قانون جامع تحریم ایران» و «قانون کاهش تهدید ایران» که به ترتیب در تیرماه ۸۹ و مردادماه ۹۱ اجرایی شدند، آمریکا به منظور ایجاد اختلال در مسیر جابه‌جایی نفت ایران به کشورهای مقصد، درست موارد مرتبط با انتقال نفت ایران من جمله بیمه اتکایی را هدف قرار داد. البته ایران توانست برخی بیمه‌های دیگر را جایگزین این بیمه کند که از سوی کشورهای مثل ژاپن مورد استقبال قرار گرفت.

اما می‌توان گفت جدی‌ترین و اختلال‌برانگیزترین تحریم اعمال شده، تحریم‌های مربوط به دریافت پول نفت فروخته شده است. طبق این قانون که از سال ۲۰۱۱ (زمستان ۹۰) اجرایی شد، ایران نمی‌تواند طرف یک تراکنش مالی باشد مگرچه ایران برای دور زدن این تحریم‌ها به تبدیل ارز حاصل از فروش نفت به طلا رو آورد، اما آمریکا تبادل طلا با ایران را نیز تحریم کرد. علاوه بر این، واردکنندگان نفت ایران ملزم شدند که پول خرید نفت را در حسابی به نام ایران در همان کشور واریز و از انتقال آن به ایران یا کشور سوم نیز خودداری کنند. در واقع این پول در حساب‌های بانکی ایران قفل شد و ایران تنها می‌توانست به ازای آن مبادرت به خرید برخی کالاهای انسان‌دوستانه کند.

مدل فروش سنتی نفت، در قالب محموله‌های بزرگ نفتی نیازمند استفاده از سیستم بانک‌های بزرگ است و با توجه به رقم بالای تراکنش‌ها به راحتی قابل ردیابی است.

اگرچه اصلی‌ترین راهکار بلندمدت مقابله با تحریم‌ها و به خصوص تحریم نفت، کاهش وابستگی اقتصادی کشور به فروش نفت است؛ اما دولت می‌تواند در کوتاه‌مدت با سهیم کردن بخش خصوصی در فروش نفت و همچنین عرضه نفت در قالب محموله‌های متوسط و کوچک به مشتریانی که قابل شناسایی نباشند، تا حدی با تحریم‌ها مقابله کند.

ضمن اینکه می‌توان برای تبادل ارز ناشی از فروش نفت به انعقاد پیمان پولی با سایر کشورها از جمله چین روی آورد.

پیش از این نیز پیشنهاد عرضه نفت در بورس برای غلبه بر محدودیت‌های ناشی از تحریم مطرح شده بود اما هنوز در مورد این موضوع تصمیم‌گیری نشده است.^۱

پرونده‌های رصدی

در این قسمت برخی پرونده‌های رصدی از جمله پرونده‌های مرتبط با ذی نفوذان اقتصادی مطرح می‌شود. در این شماره به بررسی پرونده ثروت جناب آقای نعمت زاده وزیر سابق صنعت، معدن و تجارت می‌پردازیم. این بررسی توسط خبرگزاری فارس^۲ صورت گرفته که در ادامه خلاصه آن ارائه می‌شود.

رصد پرونده ثروت نعمت زاده وزیر سابق صنعت معدن و تجارت

نعمت‌زاده در قالب نامه‌ای در ۲۴ تیرماه ۹۶ به خسرو تاج نوشته است: «با توجه به اینکه ممکن است تصمیم‌گیری کمیسیون زیربنایی هیأت وزیران در شیوه واردات خودرو به صورت سی‌بی‌یو که در شرف نهایی شدن است طول بکشد و این موضوع منشاء مسائلی شود که برخی به اطلاعات دسترسی پیدا کنند، از امروز ثبت سفارش انواع خودروهای سواری به طور موقت متوقف شود.» اما علاوه بر اینکه توقف ثبت سفارش در تیرماه سال گذشته توسط وزیر وقت صنعت (نعمت‌زاده)، آن هم به صورت دست‌خط، غیرقانونی بود، باید این مساله را هم گفت که عملاً دستور توقف ثبت سفارش باید از سوی مراجع بالاتری صادر می‌شد. به اعتقاد من اگر تمهیداتی برای نحوه بازپس گرفتن این درآمدها به کار گرفته نشود قطعاً این امر منجر به سودجویی عده‌ای خاص خواهد شد.»^۳

جملات بالا بخش‌هایی از سخنان محمد شریعتمداری، وزیر فعلی صنعت علیه محمدرضا نعمت‌زاده وزیر سابق صنعت است که در آن به اقدام غیرقانونی وی در ایجاد رانت برای عده‌ای سودجو اعتراف کرده است. اما این تنها حاشیه مسن‌ترین وزیر دولت یازدهم نیست و وی در طول دوره وزارت خود حواشی بسیاری ایجاد کرده بود.

ثروت هزار میلیارد تومانی

از ابتدای انتصاب محمدرضا نعمت‌زاده به عنوان وزیر صنعت، اخبار مختلفی از میزان ثروت نجومی وی منتشر

می‌شد. حساسیت افکار عمومی نسبت به این خبر به این دلیل بود که وی از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی، تقریباً همیشه به عنوان وزیر و معاون وزیر اشتغال داشته و طبیعتاً فرصتی برای فعالیت در بخش خصوصی نداشته است!

اولین بار حمید رسایی نماینده مجلس نهم با انتشار لیست مسئولیت‌های نعمت‌زاده از ابتدای انقلاب، در صفحه شخصی اینستاگرامش نوشت: «نعمت‌زاده که در طول سال‌های بعد از انقلاب جز

سال ۸۸ تا ۹۲ همیشه مسئولیت کلان داشته است، ثروت ۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ را از کجا آورده؟»^۱ ده‌ها شرکت خصوصی آقای وزیر!

نعمت‌زاده که در سال‌های پیش از دولت روحانی همزمان با کار دولتی، ظاهراً مشغول گسترش فعالیت‌های خود در بخش خصوصی بوده است، علیرغم انتصاب به عنوان وزیر صنعت، معدن و تجارت در دولت یازدهم، باز هم به فعالیت خود در شرکت‌های شخصی خود ادامه داد!

بر همین اساس بود که برخی نمایندگان مجلس با احضار وی به مجلس، خواستار ارائه توضیحات از سوی وی شدند. او در جلسه علنی مجلس در پاسخ به سؤال حمید رسایی درباره اینکه چرا همزمان با وزارت، در هیئت مدیره ۱۶ شرکت حضور دارد، مدعی شد که «بنده در تاریخ‌های ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ مرداد ۹۲ به موجب اصل ۱۴۱ قانون اساسی از همه شرکت‌هایی که در آن عضو هیات مدیره بودم استعفا دادم که مدارکش نیز موجود است. اما برای طی شدن مراحل ثبتی، مجامع این شرکت‌ها به صورت عادی یا فوق‌العاده باید تشکیل می‌شد که زمان بندی تشکیل مجامع شرکت‌ها در اختیار بنده نیست. سهام بنده، به جز یکی دو شرکت خانوادگی، در مابقی شرکت‌ها یک یا دو سهم مدیریتی بود که از بنده امضاء و اثر انگشت گرفتند که بعد از انجام مأموریت، آن یکی دو سهم نیز در مالکیت بنده نباشد.»^۲ اما بعدها مشخص شد که این ادعای وی خلاف واقع بوده است.

احمد توکلی، رئیس هیئت مدیره سازمان مردم‌نهاد «دیده‌بان شفافیت و عدالت» در نامه‌ای که در بهمن‌ماه ۱۳۹۵ خطاب به اسحاق جهانگیری منتشر کرد، در تشریح دلایل خود مبنی بر لزوم «عزل وزیر میلیاردی» نوشت: «وزیر فعلی پیش از بازنشستگی، ۱۱ سال را در سطوح بالای وزارت نفت مدیریت داشت که ۸ سال آن در سمت مدیرعامل و نایب‌رئیس هیئت مدیره شرکت ملی صنایع پتروشیمی بوده است. آقای نعمت‌زاده پس از بازنشستگی در سال ۱۳۸۸ به بخش پتروشیمی هجرت

می‌کند و از ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ یعنی طی حدود سه سال، در ۱۹ شرکت، مدیرعامل، رئیس هیئت مدیره یا عضو هیئت مدیره بوده است. آقای نعمت‌زاده در جلسه علنی ۱۶ آذر ۹۴ مجلس اذعان کرد که در ۱۹ شرکت عضو هیئت مدیره بوده ولی مدعی شد که اغلب این عضویت در هیئت مدیره‌ها به دلیل استفاده از تجربیات ۴۰ ساله وی و بدون سهامداری واقعی بود. این خلاف‌گویی در خانه ملت وقتی آشکار می‌شود که بدانیم که همسر وی،

۱. <http://www.nasimonline.ir/Content/Detail/۱۰۴۳۲۱۴>

۲ <http://old.alef.ir/vdcaemnei۴۹n۶m۱.k۵k۴.html?۳۱۵۵۳۶>

خانم مریم بختیار و دخترانش شبنم و زینب نعمت‌زاده هم اکنون در ۱۰ شرکت مدیرعامل، رئیس، نایب‌رئیس و عضو هیئت مدیره یا بازرس هستند. این خانم‌ها هم تجربه ۴۰ ساله دارند؟

از نکته فوق که بگذریم طبق اصل ۱۴۱ قانون اساسی و قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب ۱۳۷۳، هیچ‌کس نمی‌تواند همزمان، هم وزیر، هم عضو هیئت مدیره یا مدیرعامل شرکت‌های خصوصی باشد. این در حالی است که ایشان در برخی موارد ۶ ماه و گاه ۱۳ ماه پس از تصدی وزارت نیز همچنان در هیأت مدیره شرکت‌ها مسئولیت داشته و حتی در خصوص شرکت صد درصد خانوادگی «توسعه تجارت نعمت» نیز ۲ ماه و نیم پس از دوره وزارت، مسئولیت داشته است.^۱

لابی برای سودآوری در حوزه پتروشیمی

احمد توکلی در نامه خود به جهانگیری به ذکر برخی تخلفات گسترده و اقدامات غیرقانونی وزیر نیز پرداخته بود: «آقای نعمت‌زاده در طول این سه سال و اندی صدارت، با جدیت حافظ منافع معدودی از فعالان صنعت

پتروشیمی بود. به چند نمونه توجه بفرمائید:

• در سال ۹۲ ضمن رسیدگی و تصویب لایحه بودجه سال ۹۳ وی به شدت از ادامه نرخ چپاولی دو و نیم سستی گازی که بنگاه‌های پتروشیمی به عنوان ماده اولیه (خوراک) مصرف می‌کردند، دفاع می‌کرد. در حالی که مجلس درباره تصحیح قیمت خوراک این بنگاه‌ها با استدلال علمی اصرار داشت که قیمت حداقل ۱۳ سنت شود که بحمدالله چنین شد. چه لابی‌ها که انجام نشد و چه دروغ‌ها که گفته نشد!

• برای حذف رانت عظیم فروش همراه با تبانی محصولات پتروشیمی در بازار به اصطلاح آزاد، فروش این محصولات از پایان سال ۹۰ در بورس کالا الزامی شد. هنوز صدارت آقای نعمت‌زاده به سال نرسیده بود که کوشش خود را برای خارج کردن این محصولات از بورس کالا با بخشنامه غیرقانونی معاونش (همراه او در شرکت هرمزان تجارت گستر کیش) آغاز کرد و پس از یک سال و اندی در مهر ۱۳۹۴ توفیق نسبی در خارج ساختن کالای پتروشیمی به دست آورد. این کار متضمن آسیب و زیان به زنجیره‌ای شدن صنعت پتروشیمی، پائین ماندن اشتغال‌زایی این صنعت و سود سرشار رانتی برای برخی بنگاه‌ها می‌شود. برآورد علمی نشان می‌داد که این تغییر روش فروش محصول، سالانه هزار میلیارد تومان برای معدودی از کارخانه‌داران پتروشیمی رانت در بر دارد. دیده‌بان با ارسال گزارش متقن، از جناب آقای شریعتمداری معاون محترم رئیس‌جمهور و مسئول تنظیم بازار خواست که از این کار ضد ملی جلوگیری کند. آقای شریعتمداری محققانه و مردانه ایستاد و مانع این رانت‌خواری هزار میلیارد تومانی شد.

• حین تصویب برنامه ششم با لابی سنگین انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی که عمدتاً برنامه‌ریزی و اجرای آن را یک نماینده سابق در سه دوره مجلس انجام می‌داد، تلاش برای بازگشت به همان نرخ غارتگرانه خوراک پتروشیمی‌ها با حمایت وزیر صنعت، معدن و تجارت تکرار شد. این نماینده سابق در انتخابات مجلس نهم به دلیل سوابقش از نامزد شدن محروم شد. او که در دوران نمایندگی عضو هیئت رئیسه کمیسیون صنایع مجلس بود، توانست بعد از پایان مجلس هشتم به دبیرکلی انجمن کارفرمایی صنعت پتروشیمی برسد (این ماجرا خود یک نمونه فساد ناشی از پدیده درهای چرخان محسوب می‌شود). لابی‌های او حتی انجمن را قادر ساخت به ملاقات رئیس محترم مجلس برود تا زمینه الحاق یک ماده به برنامه ششم را فراهم سازد. بحمدالله با کوشش مشترک جمعی از نمایندگان عدالت‌خواه، وزیر محترم نفت و دیده‌بان شفافیت و عدالت، این ماده کنار گذاشته شد. جالب اینجاست که بخش پتروشیمی در حوزه مسئولیت وزیر نفت قرار دارد ولی وزیر صنعت خود را برای تولیدکنندگان پتروشیمی به آب و آتش می‌زند و در این مسیر کسانی را به کار گرفته است که تجربه درهای چرخان برای مهاجرت به کسب‌وکار خصوصی را داشته و حالا دوباره با او به بخش دولتی بازگشته‌اند.

نیمه‌صدا
قبل
و

۱ <https://www.yjc.ir/fa/news/5958625>

• اخیراً بر اساس خبرهای موثق مردمی که به دیده‌بان رسیده است، آقای نعمت‌زاده برای چندمین بار به صرافت افتاده است که محصولات پتروشیمی را از بورس کالا خارج کند. کدام فرد عادی می‌پذیرد که این دست و پا زدن‌ها بی‌ارتباط با منافع شخصی و خانوادگی است؟^۱

درخواست بخشش جریمه ۳ هزار میلیارد تومانی شرکت کره‌ای!

پس از انتشار خبر تخلف یک برند مشهور لوازم خانگی کره‌ای در ایران، گمرک جریمه ۳۰۰۰ میلیارد تومانی را برای آن در نظر گرفته بود. اما نعمت‌زاده، در کسوت وزیر صنعت با ارسال نامه‌ای به گمرک خواستار تغییر حکم صادره شد. او با استناد به اینکه بر روی کالاهای وارد شده این شرکت، اقداماتی نظیر جوشکاری، شارژ گاز و تست نهایی صورت می‌گیرد تا بر روی کالای نهایی نصب شود، این کالاها را خارج از گروه ۱۰ و لذا مستثنی از قاعده ۱۴۳ امور گمرکی و اعمال تعرفه حقوق ورودی کالای کامل را خلاف قاعده معرفی کرد.^۲

نکته مهم در این ماجرا این بود که آیا می‌شود به بهانه ایجاد اشتغال حاصل از مونتاژ قطعات، آن هم در حد شارژ گاز و جوشکاری نصب قطعه، تخلفات یک شرکت خارجی را نادیده گرفت؟ آیا اگر این تخلف را یک شرکت داخلی انجام داده بود هم شامل چنین حمایت گشاده‌دستانه‌ای قرار می‌گرفت؟

رانت ۲,۹ هزار میلیارد تومانی به یک تاجر کرمانشاهی

در تاریخ ۹۲/۷/۱۸ اخباری منتشر شد که برای یک شرکت خاص امتیازاتی در نظر گرفته‌اند که برای بقیه شرکت‌های مشابه در نظر نمی‌گیرند. صورت مساله به این نحو بود که با توجه به شرایط تحریم و نحوه اختصاص ارز، در حال حاضر کشتی‌ها بار را حمل کرده و در آب‌های خلیج فارس حضور پیدا می‌کنند و تا زمانی که ارز تخصیص نیابد اجازه تخلیه به کشتی‌ها داده نمی‌شود. در این مدت هر واردکننده باید روزانه ۲۵ هزار دلار بابت خواب کشتی (دموراز) بپردازد و معمولاً روند تخصیص ارز از ۲۵ روز تا ۴ ماه به طول می‌انجامد. از طرف دیگر تا پول به دست مبدأ صادر کننده برسد ۹ تا ۱۳ درصد هزینه انتقال ارز می‌شود.

اما در موردی استثنا یک تاجر خاص می‌توانست در عرض ۲ روز ارز تخصیص داده شده به خود را توسط هالک بانک ترکیه دریافت کند که در این صورت هزینه انتقال ارز نیز به ۲ درصد کاهش می‌یافت، هزینه خواب کشتی پرداخت نمی‌کرد و در نهایت خواب سرمایه‌های هم نداشت. البته همه این موارد، نکات مثبتی بودند ولی ایراد اصلی این بود که چرا این مزایا فقط به یک شرکت خاص اختصاص یافته.

با ورود نهادهای نظارتی و قضائی مشخص شد که اختصاص مبلغ مذکور برای واردات کنجاله سویا به یک فرد، رانت بوده است و دیوان محاسبات در گزارشی ضمن محرز دانستن رانت ۶۵۰ میلیون یورویی، به رئیس کل بانک مرکزی و وزیر صنعت، معدن و تجارت تذکر داده است.^۳

معرفی معترضین به کیفیت خودرو به عنوان خائن و ضد انقلاب!

در تابستان ۹۴ در شبکه‌های اجتماعی جریانی علیه خودروهای داخلی به راه افتاد که به کمپین نخریدن خودروی داخلی موسوم شد. این کمپین خواستار بهبود کیفیت و کاهش قیمت خودروهای داخلی شده بود. در واکنش به این ماجرا، وزیر صنعت، به‌جای بررسی مشکل و تلاش برای رفع آن، عاملان ایجاد کمپین را «گناهکار»، «ضد انقلاب»، «ضد منافع ملی» و «دشمن اشتغال‌زایی» دانست.^۴ وی بدون اشاره به کارنامه خود در طول دوره وزارت برای بهبود کیفیت خودروی داخلی، به حمایت از خودروسازان و کیفیت کار آن‌ها پرداخته و بیان کرد: «مردم خودشان باید تصمیم بگیرند. ما فکر می‌کنیم خودروها طبق استاندارد تولید و هر روز کیفیت بهتر و بیشتر می‌شود، اما خیلی جای کار دارد.»^۵

۱ <https://www.yjc.ir/fa/news/5958625>

۲ www.fardanews.com/fa/news/607293

۳ www.mehrnews.com/news/3006349

۴ <https://www.khabaronline.ir/detail/452407/Economy/industry>

۵ www.mashreghnews.ir/news/549212

خانواده پر حاشیه وزیر پر حاشیه!

حواشی پیرامون خانواده نعمت‌زاده که از شرکت‌داری آنان آغاز شده بود، از زمانی اوج گرفت که رسانه‌های مختلف خبری منتشر کردند که داماد نعمت‌زاده به عنوان نماینده کمیسر ژنرال دولت ایران و مدیر اجرایی غرفه ایران در اکسپو میلان ۲۰۱۵ معرفی شده است. بر اساس این گزارش، وزیر صنعت امتیازات مالی متعددی را نصیب داماد خود کرده بود که از آن جمله می‌توان به انحلال شورای داوری بخش ایران در نمایشگاه بین‌المللی اکسپو در میلان ایتالیا و نهایتاً سپردن امور اکسپو به داماد وزیر اشاره کرد. به نوشته سایت اصلاح‌طلب «عصرایران»، برای طراحی و معماری سالن ایران در این نمایشگاه مهم اقتصادی، مسابقه‌ای بین شرکت‌های تراز اول کشور در حوزه معماری و طراحی برگزار شد که پس از ارسال آثار و به دلایل نامعلوم و درحالی‌که ۱۲ اثر برتر نیز مشخص شده بودند، موضوع با دستور نعمت‌زاده مسکوت ماند و یک طرح نامشخص به عنوان نقشه پروژه احداث در میلان در دستور اجرا قرار گرفت. این اتفاق اعتراض شرکت‌کنندگان در مسابقه را در پی داشت.^۱

بدهی ۳۵۰ میلیارد تومانی دختر مظلوم وزیر به صنعت دارو

ماجرای بدهی چند صد میلیارد تومانی یکی از دختران محمدرضا نعمت‌زاده نیز از جمله اخبار جنجالی پیرامون خانواده او بود. با انتشار ترازنامه‌های چند شرکت داروساز بورسی در اسفند ۹۶ مشخص شد بدهی‌های میلیاردی دختر وزیر سابق صنعت، معدن و تجارت منجر به بروز مشکلات مالی فراوان برای این شرکت‌ها شده است.

نخستین سر نخ در معارفه بورسی هلدینگ «شفادارو» به دست آمد. در این نشست که در تاریخ ۱۶ اسفندماه ۹۶ برگزار شد، مدیران سازمان بورس عنوان کردند که آخرین مطالبات شفادارو از شرکت «پخش رسا» حدود ۶۰ میلیارد تومان است که شرکت در ازای آن تضامین بانکی و چک شخصی دریافت کرده است. بدهی «پخش رسا» تنها محدود به هلدینگ شفادارو نبود و دامنه آن، بزرگ‌ترین آنتی‌بیوتیک‌ساز خاورمیانه که در اصفهان واقع شده را نیز دربرمی‌گرفت. براساس صورت‌های مالی ۱۲ ماهه این شرکت، چک‌های برگشت‌خورده توسعه دارویی رسا در وجه داروسازی فارابی به مبلغ ۴۸٫۱ میلیارد تومان رسیده بود. همین امر باعث شد تا شرکت مذکور، در سال مالی ۱۳۹۶ با مشکلات متعدد تأمین نقدینگی روبه‌رو و جمع بدهی‌های خود را با ۳۱ درصد افزایش به ۴۲۰ میلیارد تومان برساند.

نتیجه سلسله اتفاقات مذکور، کاهش ۲۳ درصدی فروش این شرکت اصفهانی، تحقق زیان عملیاتی به میزان ۳۵ میلیارد تومان، افزایش ۴۷ درصدی هزینه مالی و سقوط ۶۷ درصدی قیمت سهام آن بود. شرکت داروسازی «جابر ابن حیان» نیز دیگر قربانی بدهی‌های شرکت پخش رسا بود که بنا بر یادداشت‌های حساب‌رس در گزارش ۱۲ ماهه، میزان طلب این شرکت از توسعه دارویی رسا به ۴۵ میلیارد تومان رسیده بود. منصور سمیعی مدیرعامل هلدینگ شفادارو، میزان بدهی توسعه دارویی رسا به کل صنعت دارو را ۳۵۰ میلیارد تومان عنوان کرده است. اما گروه دارویی رسا متعلق به کیست و چگونه موفق شده این حجم از محصولات دارویی را بدون هیچ آورده‌ای، از شرکت‌های داروساز بزرگ کشور خریداری کند و حتی پس از گذشت یک سال نیز پاسخگوی تعهدات خود نباشد؟

نامرصد خاتمه اقتصاد

مطابق اطلاعات موجود در سایت روزنامه رسمی ثبت اطلاعات شرکت‌های جمهوری اسلامی ایران متعلق به قوه قضاییه، شرکت توسعه دارویی «رسا» به شماره ثبت ۴۵۱۳۵۶ در سازمان ثبت شرکت‌ها ثبت شده و شبنم نعمت‌زاده، دختر وزیر سابق صنعت، معدن و تجارت، ریاست هیأت‌مدیره این شرکت را برعهده دارد.

جالب آن که براساس اطلاعات موجود در سایت شرکت توسعه دارویی رسا، این شرکت در سال ۱۳۹۲ (همزمان با آغاز به کار دولت تدبیر و امید) جهت ارائه خدمات توزیع و فروش دارو، تجهیزات پزشکی، مکمل‌های غذایی و دارویی و محصولات بهداشتی تأسیس شده است.^۱

جزئیات آگهی
شماره روزنامه: ۲۰۳۱۵ تهران
شماره صفحه روزنامه: ۲۳
تاریخ روزنامه: ۱۳۹۳/۹/۱۱
شماره نامه اداره ثبت: ۱۳۹۳۳۰۴۰۰۹۰۱۰۷۵۰۸۸
تاریخ نامه اداره ثبت: ۱۳۹۳/۸/۱۸
آگهی تغییرات شرکت توسعه دارویی رسا بامسئولیت محدود به شماره ثبت ۴۵۱۳۵۶ و شناسه ملی ۱۴۰۰۳۹۴۰۹۲۰ به استناد صورتجلسه مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده مورخ ۰۶/۰۵/۱۳۹۳ تصویبات ذیل اتخاذ شد: اعضا: هیئت مدیره به قرار ذیل تعیین گردیدند: خانم شبنم نعمت زاده دارای کد ملی ۰۴۵۰۵۷۶۲۶۴ و شرکت گروه تجاری رسا فارمد (شناسه ملی: ۱۰۱۰۲۷۵۳۹۵۰) و آقای احمد رضا لشکری پور دارای کد ملی ۰۰۶۳۹۴۵۳۷۱ ب. ۹۳۰۸۱۸۶۵۴۴۱۹۴۷۹۹ اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری

مدرسه ۴۰ میلیارد تومانی همسر وزیر در ولنجک

از دیگر حواشی مهمی که پیرامون خانواده نعمت‌زاده منتشر شد ماجرای حاتم‌بخشی رئیس دولت سازندگی به همسر وی بوده است. در سال ۱۳۷۲ که آقای نعمت‌زاده وزیر صنایع دولت هاشمی بود، یک قطعه زمین به مساحت ۴۶۸۸ مترمربع در یکی از بهترین و گران‌ترین مناطق تهران (ولنجک) از سوی اداره کل زمین شهری استان تهران به مریم بختیار، همسر نعمت‌زاده، جهت تأسیس مدرسه غیرانتفاعی واگذار می‌شود. این زمین در آن زمان به مبلغ بسیار ناچیز ۲۰ میلیون تومان (متری ۴۴۰۵ تومان) ارزش‌گذاری می‌شود که خانم بختیار حتی یک ریال از آن را نیز بصورت نقد پرداخت ننموده و قرار بر پرداخت آن در ۷ قسط شده است.^۲ این در حالی است که قیمت فروش نقد این زمین در آن سال، ۵۴۵ تا ۷۲۵ میلیون تومان برآورد می‌شود.

خانم بختیار پس از در اختیار گرفتن زمین، تنها در ۲ هزار مترمربع آن اقدام به ساخت مدرسه نمود و بر خلاف قانون واگذاری زمین شهری به دارندگان مجوز مدارس غیرانتفاعی، که حق فروش را از آنان سلب می‌کند، مابقی زمین را در اوایل دهه ۸۰ به فروش رساند. جالب آنکه پس از بالا رفتن نجومی قیمت زمین، وی حتی از این ویژه‌خواری نیز پشیمان شده و زمین را به بهانه محدودیت قانونی از خریدار پس گرفت.

قیمت فعلی هر متر مربع زمین در منطقه ولنجک بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون تومان محاسبه می‌شود و با این حساب، فقط ۲۶۸۸ متر زمین اضافی که در اختیار همسر آقای نعمت‌زاده قرار گرفته، در حال حاضر بالغ بر ۴۰ تا ۵۴ میلیارد تومان ارزش دارد که سرنوشت آن هنوز معلوم نیست.

صدمات فراوانی که وی و خانواده‌اش با استفاده از موقعیت‌ها و مناصب دولتی به پیکره اقتصادی کشور و ایجاد زمینه ثروت‌اندوزی و رانت‌خواری مهیا کردند تا مدت‌ها باقی خواهد ماند.
منبع: فارس

خلاصه رصد جنگ اقتصادی

۱. فضای کلی اقتصاد کشور
 - نوسانات بازارهای طلا، و ارز
 - افزایش قیمت‌ها و تورم
۲. خطرهای پیش‌رو در جنگ اقتصادی
 - خطرات بازگشت دور اول تحریم‌ها (خطر افزایش قیمت فولاد و خوردو، خطر هجوم به بازارها)
 - خود تحریمی ناشی از تصویب FATF و لوایح مربوطه (افزایش کارایی اعمال تحریم، تحریم نهادهای نظامی و انتظامی، مشکل در ارتباطات بیرونی)
 - خطرات بازار ثانویه ارز
۳. رصد تحرکات جبهه دشمن
 - پیشنهاد ترامپ برای ملاقات
 - افزایش تعداد کارکنان میز تحریم ایران
 - رایزنی آمریکا برای کاهش صادرات نفت ایران
۴. اقدامات جبهه خودی
 - اعلام عدم مذاکره از سوی رهبر معظم انقلاب
 - ناهمگونی واکنش‌ها به پیشنهاد ترامپ
 - شکایات ایران به دادگاه لاهه
 - افزایش مطالبه‌گری مراجع و علما
۵. تحلیل‌ها و پیشنهادات رصدی
 - بیانیه ۳۸ اقتصاددان به ریاست جمهور
 - کودتای ارزی با تشکیل بازار ثانویه ارز از نگاه دکتر راغفر
۶. پرونده‌های رصدی
 - پرونده ثروت میلیاردی وزیر سابق صنعت و معدن

جنگ اقتصادی آمریکا علیه ایران با نقش آفرینی وزارت خزانه داری این کشور سابقه حداقل ۱۵ ساله دارد. در واقع بیش از ۱۵ سال است که آمریکا طراحی‌های زیادی برای از پای درآوردن اقتصاد ایران انجام داده است و در این مسیر، گام‌به‌گام طراحی‌های خود را اجرا می‌کند که اوج این جنگ اقتصادی، تحریم‌های سال‌های پایانی دولت دهم (۱۳۸۹ به بعد) بود. یکی از مصادیق این جنگ تمام‌عیار اقتصادی، در سال ۱۳۹۱ اتفاق افتاد که براساس آن آمریکا بانک مرکزی و نفت ایران را تحریم کرد. علاوه بر این، سایر طراحی‌ها نیز در همین راستا برای از کار انداختن سیستم مالی کشور در دهه‌های اخیر انجام شده است.

